

Mendelova univerzita v Brně
Zahradnická fakulta v Lednici

Mělnická vinařská podoblast – východní část

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatel : **Jan Chábera**
Studijní program: Zahradnické inženýrství
Obor: Vinohradnictví a vinařství
Název tématu: **Mělnická vinařská podoblast-východní část**
Rozsah práce: 40 stran textu, tabulek, grafů a schémat

Zásady pro vypracování:

1. Prostudujte literaturu týkající se vlivu půdních a klimatických podmínek na révu vinnou.
2. Popište jednotlivé vinařské obce ve studovaném regionu a jejich viniční tratě z hlediska klimatických a půdních podmínek, odrůdové skladby a způsobu vedení révy. Uveďte významné pěstitele révy a výrobce vína.
3. U charakteristických vín z popisovaného regionu proveďte senzoryckou a základní chemickou analýzu. Získané výsledky zhodnoťte.

Seznam odborné literatury:

1. JACKSON, R S. *Wine science : principles and applications*. 3. vyd. Burlington: Elsevier Acad. Press, 2008. 747 s. ISBN 978-0-12-373646-8.
2. PAVLOUŠEK, P. *Encyklopedie révy vinné*. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 315 s. ISBN 978-80-251-1704-0.
3. KOZÁK, J. a kol. *Atlas půd České republiky*. 2. vyd. Praha: ČZU Praha, 2009. 149 s. ISBN 978-80-213-2008-6.

Datum zadání bakalářské práce: květen 2015

Termín odevzdání bakalářské práce: květen 2016

L. S.

Jan Chábera
Autor práce

doc. Ing. Mojmír Baroň, Ph.D.
Vedoucí ústavu

Ing. Michal Kumšta
Vedoucí práce

prof. Ing. Robert Pokluda, Ph.D.
Děkan ZF MENDELU

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářkou práci na téma „Mělnická vinařská podoblast východní část“ vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

v Lednici dne:

.....
Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval všem, kteří mi pomohli při zpracování mé bakalářské práce. Děkuji vedoucímu práce, Ing. Michalu Kumštovi, za podporu a ochotu a inspiraci.

Děkuji všem vinařům z východní části Mělnické podoblasti za poskytnutí vzorků vína pro analýzy.

Na závěr chci poděkovat celé své rodině za podporu v průběhu celé doby studia.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce	9
3	Metodika.....	10
3.1	Vinařské oblastí ČR.....	11
3.2	Vinařská oblast Čechy	11
3.3	Vymezení území východní části Mělnické vinařské podoblasti	12
3.4	Fyzicko- geografická charakteristika čáslavské oblasti.....	13
3.5	Půdní podmínky.....	14
3.6	Nadmořská výška	14
3.7	Teplota	14
3.8	Vodní srážky.....	14
3.9	Světlo	15
4	Geomorfologické složení oblasti.....	15
4.1	Golčojeníkovská pahorkatina	17
4.2	Chvaletická pahorkatina	17
4.3	Krakovanská tabule	17
4.4	Malešovská pahorkatina	17
4.5	Ronovská kotlina	17
4.6	Žehušická kotlina.....	18
4.6.1	Klimatické podmínky	18
4.6.2	Půdní podmínky	18
5	Historie vinařství v ČR.....	20
6	Legislativa vinařství v České republice	22
6.1	Právní úpravy ve vinohradnictví a vinařství po roce 1989	22
6.2	Vinařský zákon č. 115/1995 Sb. a jeho úpravy	22
6.3	Výsadba vinic po vstupu ČR do Evropské unie	24
6.4	Cech českých vinařů a jeho předchůdci	25
6.4.1	Historie cechu vinařů	25
7	Východní část mělnické vinařské podoblasti	26
7.1	Vinařství Ždánice	26
7.1.1	Historie vinařství Ždánice	27
8	Čáslavská vinařská oblast.....	28
8.1	Obce s aktivním vinohradnictvím v čáslavské vinařské oblasti	28
8.1.1	Konárovice	28
8.1.2	Kutná Hora	30

8.1.3	Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o.	32
8.1.4	Vinařství Žáček Kutná Hora	36
8.1.5	Svatý Mikuláš.....	38
8.1.6	Vinaře	38
8.1.7	Vývoj vinařství ve Vinařích	39
8.1.8	Současný stav	39
8.1	Obce bez fungujícího vinohradnictví	40
8.1.1	Bílé Podolí.....	40
8.1.2	Brambory.....	40
8.1.3	Horka I.....	41
8.1.4	Horušice	41
8.1.5	Semtěš	42
8.1.6	Žehušice	42
9	Diskuse	43
10	Souhrn	45
11	Summary	46
12	Seznam použité literatury	47
12.1	Knižní zdroje.....	47
12.2	Internetové zdroje	48
12.3	Právní prameny	48
12.4	Ostatní zdroje	49
13	Příloha 1.	50
13.1	Analýzy vína z Vinných sklepů Kutná Hora a Vinařství Žáček Kutná Hora	50
13.2	Úprava vzorku.....	50
13.3	Folin	50
13.4	Anthokyany.....	50
13.5	Catechiny	51
13.6	FRAP.....	51
13.7	DPPH	51
14	Příloha Fotografie.....	53

1 Úvod

Téma „Mělnická vinařská podoblast východní část“ jsem si zvolil z toho důvodu, že bydlím u Českého Brodu na okrese Kolín, a proto je mi tato oblast velmi blízká. Před vypracováním této bakalářské práce jsem měl pouze základní znalosti ohledně vinařské technologie a otázka geografie vybraných oblastí pro mě byla spíše okrajovou záležitostí. Jedním z dalších důvodů, proč jsem si zvolil toto téma své bakalářské práce, bylo, že lépe poznám Středočeský kraj a získám informace ohledně historie pěstování révy vinné a výroby vín u našich vinařů.

Specifický problém, této oblasti je, že není k dispozici dostatek informací a tato oblast není tak často popisována a v literatuře. V odborných knižních publikacích jsou spíše krátké zmínky týkající se vinařství v celých Čechách. Proto bylo nezbytně nutné si velké množství informací osobně ověřit a zkontrolovat přímo v daném místě, což mi pomohlo si vytvořit osobní názor na danou lokalitu a ověřit si aktuálnost dostupných informací o daném místě. Údaje o této vinařské oblasti byly v některých publikacích o víně a vinohradnictví již zastaralé nebo už neaktuální.

Pojem vinařství je velice obšírný, a proto bylo nejprve třeba jasně určit směr, co vše bude daná práce popisovat. Na začátku je práce zaměřena na historii vinařství a vinohradnictví v celých Čechách, což je poskytnou pouze základní informace o vinařství a vinohradnictví a slouží spíše jako podklad pro základní seznámení s problematikou. Dále je práce soustředěna na legislativu spojenou s vinařstvím, která je v současnosti jedním z nejdůležitějších faktorů hned po fyzicko-geografických podmínkách. Geomorfologická stavba, půdní podmínky i klimatické podmínky, vyjadřují vhodnost dané oblasti pro pěstování révy vinné. Dále je popisována situace a stav vinařství v jednotlivých obcích dané oblasti a regionu.

Mnou popisovaná východní část mělnické vinařské podoblasti, není tak populárním regionem pro produkci vína, jako je tomu v oblasti třeba jižní Moravy, získává si však stále větší popularitu mezi místními obyvateli. Vinařství v tomto regionu není konkurence schopné, co se kvantity týče, ale určitě může konkurovat svou kvalitou, která se pro danou oblast specifická a stále se zlepšuje. Jeden z důležitých faktorů rozvoje vinařství a vinohradnictví v této oblasti je soustavná informovanost místních obyvatel.

Za zmínku v práci stojí i to, jak ovlivnilo více než stoleté působení původně vinařsko-ovocnické, dnes Vyšší odborné zahradnické a Střední zahradnické školy Mělník, vinařskou tradici v daném regionu.

2 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je charakteristika a popis podmínek pro pěstování révy vinné v Mělnické vinařské podoblasti, zejména pak v čáslavské vinařské oblasti. Dále chci zmínit hledisko historické, legislativní a fyzicko-geografického. Pro práci jsem stanovil následující cíle:

- Historie pěstování révy vinné na území Čech
- Rozbor vinařské legislativy po roce 1989 v České republice
- Popis fyzicko-geografických podmínek pro pěstování révy vinné
- Popis fyzicko-geografických podmínek pro východní Mělnickou podoblast-zejména pro čáslavskou oblast
- Popis jednotlivých vinařských obcí regionu – vinařství Ždánice, dále Čáslavskou oblast- vývoj vinařství, aktuální stav vinařství, počty, rozlohy viničních tratí a vinic, druhová skladba odrůd a případné plány rozvoje jednotlivých vinařských obcí do budoucna.

3 Metodika

Moje bakalářská práce se skládá ze čtyř hlavních částí – fyzicko – geografické podmínky pro pěstování révy vinné, fyzicko-geografické poměry v čáslavské vinařské oblasti, historie vinařství v Čechách, dále potom legislativa vinařství v České republice a popis současného stavu vinařství a vinohradnictví v jednotlivých obcích dané oblasti.

Fyzicko - geografická charakteristika čáslavské oblasti je popsána ze zdrojů uvedených v odborné literatuře. Část fyzicko-geografické podmínky pro vinice je charakterizována na základě dostupných informací, které byly získány přímo od vinařů. Doplňující informace byly čerpány zejména z literatury týkající se tohoto tématu – Réva a víno v Čechách a na Moravě (Kraus – kol., 1999) a Geologie a vín (Suk – Stehlík, 1995).

Popis a charakteristiky jednotlivých oblastí byly popsány ze zdrojů z odborné literatury, geomorfologie – Hory a nížiny (Demek, 2006), klimatologie oblasti – Klimatické oblasti ČRS (Quitt,1975) a půdní podmínky – Atlas půd České republiky (Tomášek, 1995).

Část zabývající se historií vinařství v Čechách byla popsána na základě analýzy odborné literatury, internetových zdrojů zabývající se tímto tématem a na základě rozhovorů s odborníky na toto téma.

Další část týkající se legislativy vinařství v České republice byla popsána na základě informací z odborné literatury, týkající se tohoto tématu a ze zákonů týkající se vinařství, jednalo se především o zákon č. 115/1995 Sb., a jeho přílohy a úpravy, dále pak zákon č. 321/2004 Sb. a jeho úpravy a přílohy.

Poslední část práce je tvořena získanými informacemi přímo z konkrétních míst dané oblasti. Informace ohledně počtu obyvatel za jednotlivé obce byly získány z Českého statistického úřadu. Dále informace o firmách a živnostnících působících v daných obcích a počty jejich zaměstnanců byly získány informacemi, které poskytly místní obecní úřady. Údaje o počtech a rozlohách viničních tratí v jednotlivých obcích byly čerpány také z obecních úřadů těchto obcí. Informace o druhové skladbě a rozlohách současných vinic jsou popsány na základě informací poskytnutých Ústředním kontrolním zemědělským ústavem v Oblekovicích a údaje o nově vysázených vinicích byly poskytnuty společností Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o. a Vinařství Žáček Kutná Hora. Další údaje o vývoji vinařství, současném stavu a plánech v jednotlivých vinařských obcích byly získány na základě rozhovorů se starosty jednotlivých obcí, vinaři, kteří působí v daném regionu a dále z rozhovorů s místními pamětníky a usedlíky.

3.1 Vinařské oblasti ČR

Území České republiky bylo roku 1995 zákonem č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství, rozděleno na jednotlivé vinařské oblasti. Tento zákon stanovil celkem šestnáct vinařských oblastí, z toho deset na Moravě a šest v Čechách. Na Moravě to byly oblasti brněnská, bzenecká, kyjovská, mikulovská, mutěnická, Podluží, strážnická, uherskohradištská, velkopavlovická a znojemská. V Čechách vznikly oblasti čáslavská, mělnická, mostecká, pražská, roudnická a žernosecká.

Roku 2004 byl vydán nový vinařský zákon, který přinesl kromě jiného, zcela nové členění vinařských oblastí. V současnosti jsou tedy na území České republiky podle zákona 321/2004 Sb. dvě vinařské oblasti, oblast česká a moravská. Česká oblast se člení na podoblasti litoměřickou a mělnickou. Moravská oblast byla rozdělena na čtyři podoblasti: slováckou, velkopavlovickou, mikulovskou a znojemskou. Vinice na území Moravy mají rozsah téměř 18 000 ha a oblast produkuje ročně kolem 500 000 hl vína. Naproti tomu v české oblasti je evidováno 730 ha vinic a produkuje kolem 8 800 hl vína (Linhart P. – Suk M. – Válek V.).

3.2 Vinařská oblast Čechy

V oblasti Čechy bylo zákonem 321/2004 č. 105 Sb. vymezeno v mělnické podoblasti 37 vinařských obcí a v podoblasti litoměřické 29 vinařských obcí. Z toho více než polovina vinohradů se nachází v okolí Mělníka.

Česká vinařská oblast patří k nejsevernějším oblastem pěstování vína v Evropě a z celkové plochy vinic České republiky zaujímá pouhých 4%. Réva vinná se dříve v Čechách pěstovala na poměrně rozsáhlém území, avšak do současnosti se z něj dochovaly jen malé vinařské ostrůvky. Jde o nesouvislé lokality ležící na chráněných jižních svazích v nižší nadmořské výšce, které se většinou rozprostírají kolem toků velkých řek, tedy Vltavy, Labe, Berounky a Ohře. Česká vinařská oblast leží severně od 50° s. š. Průměrná roční teplota na Mělnicku je uváděna ve výši 8,7 °C a průměrné roční srážky činí 547 mm. V současné době je nejvíce vinic v okolí Mělníka, Litoměřic a Mostu.

Evropská unie zařadila českou oblast, spolu s nejsevernějšími německými vinicemi do zóny A, v níž jsou nejprůzračnější podmínky pro doslazování. Oblast produkuje zejména odrůdy ‚Müller Thurgau‘, ‚Ryzlink rýnský‘, ‚Modrý Portugal‘ a ‚Svatovavřínecké‘ (Kraus, Vilém – Foffová, Zuzana – Vurm, Bohumil – Krausová, Dáša, 2005). (Linhart P. – Suk M. – Válek V., 2007)

3.3 Vymezení území východní části Mělnické vinařské podoblasti

Předmětem této bakalářské práce je východní část Mělnické vinařské podoblasti.

V práci jsem se mimo malých vinařství z nedalekého okolí soustředil zejména na vinařskou oblast Čáslavska a Kutné Hory. Tato oblast se nachází ve východní části Středočeského kraje.

Čáslavská vinařská oblast byla ustanovena 26. Května 1995, novým vinařským zákonem č. 115/1995 Sb., který vešel v platnost k 1. září 1995. Dle tohoto zákona do této oblasti spadaly vinařské obce Horka I, Kutná Hora a Vinaře. V roce 1996 byla do oblasti zařazena nově vzniklá vinařská obec Konárovice. Na základě zákona č. 298/2000 Sb. ze dne 31. srpna 2000 byly do této oblasti přidruženy nově vzniklé vinařské obce Bíle Podolí, Brambory, Horušice, Semtěš, Svatý Mikuláš a Žehušice. V roce 2004 byla tato oblast začleněna dle nového rozdělení regionů do nově vzniklé Mělnické podoblasti, která byla stanovena vyhláškou č. 324/2004 Sb. ze dne 1. května 2005. Upravující zákon č. 321/2004 Sb.

Ke změně počtu vinařských obcí v čáslavské oblasti došlo naposled v roce 2004 a od toho roku má tato vinařská oblast 10 vinařských obcí – Bíle Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Konárovice, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš, Vinaře a Žehušice.

Popisované území zahrnuje 10 obcí a jejich celková výměra je 11 258 hektarů. Počet obyvatel v těchto obcích byl k 1. 1. 2009 celkem 25 550, přičemž většina obyvatel žila v obci Kutná Hora, největší obci sledované území a zároveň jediná obec se statutem města. Obec s nejnižším počtem obyvatel je obec Brambory, s počtem obyvatel 99. Naopak největší počet obyvatel má již zmiňovaná Kutná Hora a to 21 646 obyvatel. Průměrná hustota zalidnění ve sledovaném regionu činí 227 obyvatel na kilometr čtvereční. Průměrný počet obyvatel na jednu vinařskou obec je 2555 obyvatel.

Zaměříme-li se na územně správní členění, obce ve sledované oblasti leží v ORP Čáslav (Bíle Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Konárovice, Semtěš, Vinaře a Žehušice), v ORP Kolín (Konárovice) a v ORP Kutná Hora (Kutná Hora a Svatý Mikuláš).

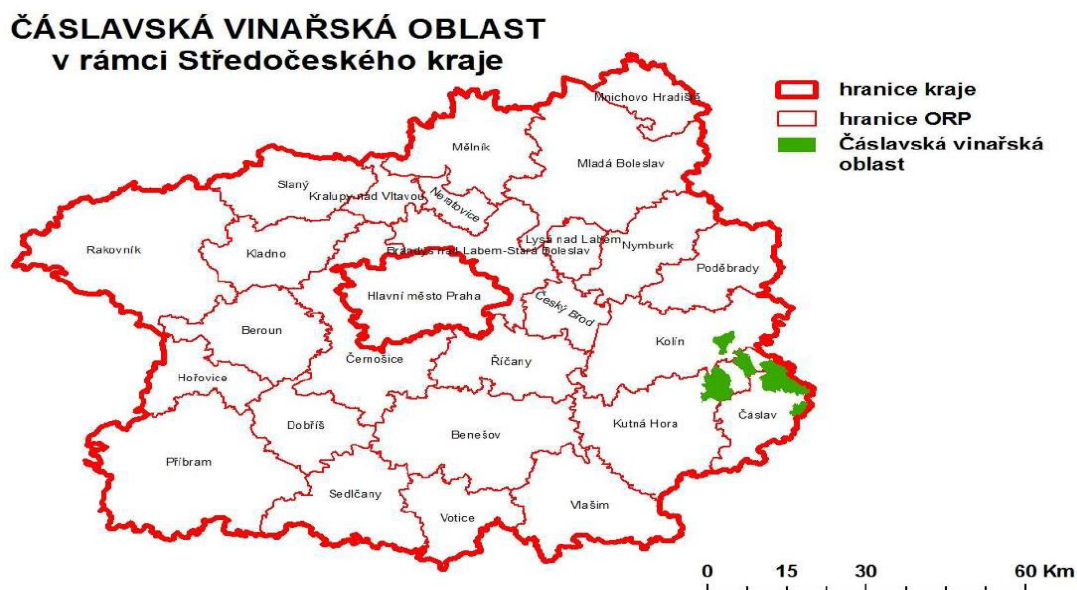
Tab.1: Zařazení obcí dle lokalizace NUTS

NUTS I	stát	Česká republika	Česká republika
NUTS II	region	Střední Čechy	Střední Čechy
NUTS III	kraj	Středočeský	Středočeský
LAU I	okres	Kutná Hora	Kolín
LAU II	obec	Bílé Podolí, Brambory, Horušice, Horka I, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš, Vinaře, Žehušice	Konárovice

(Zdroj: statnisprava.cz, 2010)

Nejseverněji položenou obcí regionu je obec Konárovice v ORP Kolín, nejjížněji položenou obcí oblasti je obec Vinaře v ORP Čáslav, nejvýchodnější obcí regionu je obec Kutná Hora v ORP Kutná Hora a nejzápadnější obcí oblasti je obec Semtěš v ORP Čáslav.

Obr. č. 1.: Lokalizace oblastí v rámci Středočeského kraje

(Zdroj: okoliprahy.tourism.cz, 2010)

3.4 Fyzicko- geografická charakteristika čáslavské oblasti

Fyzicko - geografické podmínky pro vinice a vinohrady

Největší vliv na růst a životní děje vinné révy, avšak hlavně na její produktivitu, výnos a jakost plodů i kvalitu budoucího vína, výrazným způsobem působí mikroklimatické a půdní podmínky daného regionu. Mezi nejdůležitější faktory pro pěstování révy vinné jsou půdní podmínky, nadmořská výška, teplo, vodní srážky a světlo.

3.5 Půdní podmínky

Půdní podmínky mají pro růst révy vinné zásadní význam, protože se v půdě nachází hlavní část kořenového systému révy vinné. Hlavní kořen proniká až do podloží. Podloží ovlivňuje odvodnění, hloubku kořenového systému a schopnost shromažďovat minerální látky. Ideálním prostředím pro pěstování révy vinné jsou půdy s propustným podložím, které dobře propouští vodu a zároveň vodu zadržují. Schopnost půdy zadržet a odrážet teplo ovlivňuje fenofázi zrání plodů révy vinné. Půdy štěrkové a písčité urychlují zrání, naopak půdy těžší, jílovité, které jsou oproti půdám štěrkovým a písčným studenější, zrání plodů zpomalují.

Nejvhodnější půdní varianta pro pěstování jakostních odrůd vhodných k přípravě vína jsou půdy, které se dobře a rychle prohřívají. To jsou především půdy kamenité a štěrkové, na kterých je zachována vysoká kvalita vína, ale sklizeň dosahuje nižších hodnot a výnosů, než na těžších hlinitých půdách.

3.6 Nadmořská výška

Ideální nadmořská výška pro pěstování révy vinné je závislá na zeměpisné šířce daného místa. Obecně platí, že při zvýšení nadmořské výšky o 100 metrů klesá průměrná cukernatost hroznů asi o 1 až 1,5 %. Naopak se stoupající nadmořskou výškou se také zpouzdňují jednotlivé fenofáze vegetačního cyklu révy vinné. V závislosti na reliéfu krajiny jsou nejvhodnější místa k pěstování révy vinné v Čechách, v nadmořské výšce cca 250-300 m. n. m.

3.7 Teplota

Teplota je jedním z důležitých faktorů pro pěstování révy vinné, protože réva vinná je teplomilná rostlina a začíná růst přibližně při teplotě 10°C, což je takzvaná aktivní teplota (vegetační nula). Při teplotě 28-30 C je růst révy vinné nejrychlejší. Vyšší teplota v době vývinu plodů podporuje jejich růst a zrání a má vysokou jakost při sklizni. Naopak negativně působí na révu vinnou teplota pod 0°C. V zimním období může dojít k poškození pupenů mrazem už při teplotě -15C. V oblastech, kde klesají teploty každoročně pod -20°C, je pěstování révy vinné velmi obtížné.

3.8 Vodní srážky

Množství srážek je nejen důležité v celkovém ročním úhrnu, ale také podle rozložení srážkových úhrnů během celého vegetačního období révy vinné. K udržení růstu a

plodnosti révy vinné je zapotřebí minimálně 300 mm vodních srážek za rok. Optimální srážkový úhrn je ale 300-700 mm za rok. Pro vinnou révu jsou nejdůležitější srážky v období před rašením oček, po odkvětu a před dozráním hroznů.

Na zralost plodů a révoví má nepříznivý vliv vlhkost, které způsobuje prodlužování celkové vegetační doby révy vinné. Vlhkost dále snižuje odolnost révy vinné proti nepříznivým podmínkám a zhoršuje mikroklimatické podmínky révového keře. Naopak příliš nízká vlhkost zdržuje vzrůst a celkový vývoj révy vinné. Vliv hraje také to, jak se v dané lokalitě projevuje vodní eroze půdy a jak rychle voda prosakuje do hlubších horizontů, kde je pro révu vinnou nedostupná. Velkou roli hraje i forma srážkové vody, zejména tvorba rosy, která v létě zvyšuje nebezpečí napadení houbovými chorobami. Naopak rosa působí příznivě na podzim, před sklizní hroznů a při dozrávání hroznů. Deštivé počasí, během zrání hroznů, zvyšuje pravděpodobnost napadení hnilobou a působí velké ztráty při sklizni.

Sněhová pokrývka je pro vinice velmi prospěšná, protože chrání kořenovou soustavu révy vinné před promrznutím. Během tání sněhu pak zásobuje půdu vláhou.

3.9 Světlo

Sluneční světlo je taktéž důležitým faktorem a to zejména při fotosyntéze. Sluneční světlo zahřívá půdní povrch, podporuje růst, plodnost a metabolismus révy vinné. Réva vinná je světlomilná rostlina, a proto nesnáší zastínění. Pokud nemá réva dostatečné množství slunečního světla, jsou její letorosty tenké a dlouhé, což způsobuje nízkou úrodu. Z tohoto důvodu se pěstuje réva vinná na osluněných svazích.

4 Geomorfologické složení oblasti

Celá oblast se nachází v provincii Český masiv, který je zbytkem rozsáhlého hercynského horstva. Hlavní vrásnění zde probíhalo v prvohorách, od středního devonu do svrchního karbonu (380 – 300 mil. let př. n. l.). Geologickou minulost Českého masivu lze pozorovat od mladšího prekambria – proterozoika. (700 – 900 mil. let př. n. l.).

Všechny nejnižší geologické jednotky, na kterých se nacházejí vinařské obce studované oblasti, jsou popsány na následujících stránkách. Z geomorfologického hlediska zkoumané území spadá do více geomorfologických jednotek Českého masivu. Zařazení jednotlivých obcí regionu do geomorfologických jednotek je uvedeno v následující tabulce.

obec	provincie Český masív				
	subprovincie	oblast	celek	podcelek	Okrsek
Bílé Podolí	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Brambory	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
Horka I.	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Horušice	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	

Tab. č. 2 : Zařazení obcí do geomorfologických jednotek

obec	provincie Český masív				
	subprovincie	oblast	celek	podcelek	Okrsek
Konárovice	Česká tabule	Východočeská tabule	Východolabská tabule	Chlumecká tabule	Krakovanská tabule
Kutná Hora	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Hornosázavská pahorkatina	Kutnohorská plošina	Golčojeníkovská pahorkatina
	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Hornosázavská pahorkatina	Kutnohorská plošina	Malešovská pahorkatina
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Ronovská kotlina
Semtěš	Česko-moravská subprovincie	Českomoravská vrchovina	Železné hory	Chvaletická pahorkatina	
	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Svatý Mikuláš	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina
Vinaře	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Ronovská kotlina
Žehušice	Česká tabule	Středočeská tabule	Středolabská kotlina	Čáslavská kotlina	Žehušická kotlina

(Zdroj: Hory a nížiny, Demek a spol. 2006)

4.1 **Golčojeníkovská pahorkatina**

Golčojeníkovská pahorkatina je geomorfologický okrsek Kutnohorské plošiny, je to plochá pahorkatina, která má sklon od jihu k severu a je tvořena převážně rulami s menším výskytem křídových usazenin. Napříč Golčojeníkovskou pahorkatinou se vyskytuje výrazný svah na úrovni obcí Malešic, Souňov, Bratčice, Golcův Jeníkov, Uhelná Příbram, Chotěboř kde se stéká obnažený předkřídový zarovnaný povrch na severu a paleogenní povrch, ze kterého se vyvinula dnešní polorovina na jižní straně. Nejvyšší vrchol tohoto okrsku je vrchol Za stodolami (537 m. n. m.).

4.2 **Chvaletická pahorkatina**

Chvaletická pahorkatina je geomorfologický podcelek v severozápadní části Železných hor, je tvořena zvrásněnými horninami železnobrodského protozoika a paleozoika, také biotickou žulou, gabrem a ostrůvky s křídovými usazeninami. Nejvyšší vrchol této pahorkatiny je Černá skála (413,1 m. n. m.).

4.3 **Krakovanská tabule**

Krakovanská tabule je geomorfologická okrsek v jihozápadní části Chlumecké tabule tvořena plochou pahorkatinou v povodí Cidliny a na jihozápadě v povodí Labe.

Složení –slinovce, jílovce a spongility spodního a středního turonu a dále pak říčními štěrky a písky. Tato tabule má slabě rozčleněný erozně akumulací reliéf staropleistocenních říčních teras Labe a Cidliny. Nejvyšší vrchol této tabule je Homole (279 m. n. m.).

4.4 **Malešovská pahorkatina**

Malešovská pahorkatina je geomorfologický okrsek, který se nachází v západní části Kutnohorské plošiny, je to plochý útvar se sklonem od jihu k severu. Leží na svorech, svorových rudách a rulách s křídovými ostrůvky. Na západní části je omezena složeným zlomovým svahem vázaným na kouřimskou poruchu. Severní část tvoří předkřídový zarovnaný povrch, který byl obnažen odnosem usazenin křídů. Součástí tohoto útvaru je revír těžby stříbra u Kutné Hory a nejvyšší vrchol tohoto útvaru je Vysoká (471,2 m. n. m.).

4.5 **Ronovská kotlina**

Ronovská kotlina je geomorfologický okrsek, který se nachází v jihovýchodní části Čáslavské kotliny, je to kotlina, která leží na okrajích svory, je tvořena pararulami a

ortorulami s vložkami amfibolitů a zaujímá členitější erozně denudační reliéf. Nachází se v povodí středního toku Klejnarky a Doubravy. Nejvyšší vrchol – U Písku (340,5 m.n.m.).

4.6 Žehušická kotlina

Žehušická kotlina je geomorfologický okrsek v severozápadní části Čáslavské kotliny. Je to akumuláční, méně erozně denudační rovina až plochá pahorkatina v níže položeném území tektonické sníženiny při dolní Doubravě a Klejnarce, kotlina vznikla tektonickým poklesem. Kotlinu tvoří slinovce, vápenité prachovce a souvrství svrchní křídly, dále středpleistocenní a mladopleistocenní terasy, pokryvy, návěje písků a široká údolní niva. Nejvyšší vrchol – Kamajka (230,6 m. n. m.) Významným místem Žehušické kotliny je **Žehušická skalka**, na které se nachází viniční trať v obci Žehušice- Na skále (224,8 m. n. m.).

4.6.1 Klimatické podmínky

Dle klasifikace pro klimatické zařazení – tzv. Quittova klasifikace je sledovaná oblast zařazena do teplé klimatické oblasti T2 a mírně teplé klimatické oblasti MT10. Obce Bílé Podolí, Brambory, Horka I., Horušice, Kolárovice, Kutná Hora, Semtěš, Svatý Mikuláš a Žehušice leží v teplé klimatické oblasti T2. Pouze obec Vinaře se nachází v mírně teplé klimatické oblasti MT10.

Oblast T2 – teplá klimatická oblast je charakteristická dlouhým teplým a suchým létem. Charakterizováno je také velmi krátkým přechodným obdobím s teplým až mírně teplým jarem a podzimem. Zima je krátká, sušší s velmi krátkým trváním sněhové pokrývky.

Oblast MT10 se vyznačuje dlouhým létem, teplým a mírně suchým, krátkým přechodným obdobím s teplým jarem a s mírně teplým podzimem. Zima je krátká a velmi suchá. Doba, po kterou leží sněhová pokrývka, je velmi krátká.

4.6.2 Půdní podmínky

V našich podmínkách půda vzniká rychlostí cca 1 centimetr za sto let. Důležité faktory při vzniku půdy jsou klimatické podmínky, morfologie místa, typ porostu daného místa, způsob zemědělského obdělávání a geologický substrát, ze kterého půda vzniká.

V čáslavském regionu a ve vinařských obcích Čáslavska je různorodé složení a vyskytuje se zde více typů půd. Vrchní vrstva je většinou tvořena obdělávanou orníci, která je mírně kyselá až neutrální a má zvýšený obsah živin a humusu.

V daném území se vyskytují tyto typy půd: **Arenosoly, Černice, Černozem, Hnědozem, Pararendziny**

5 Historie vinařství v ČR

Počátky vinohradnictví u nás datujeme od období kolonizace našeho území římskými legiemi - přibližně 200 let n. l. (zásluha císaře M. A. Proba - nařízení vysazovat vinice i za Alpami).

S větší jistotou pak můžeme označit období 9. a 10. století jako období, kdy dochází k rozšíření vinohradnictví na našem území, respektive na území Velkomoravské říše. Současně pak roku 892 započíná tradice pěstování révy vinné v Čechách (vycházíme z Kroniky české od V. H z Libočan) a to konkrétně v obci Nedomice nedaleko Mělníka. Novodobé vinařství započalo na přelomu 11. a 12. století. Respektive v 7.- 12. století dochází k rozvoji vinařství a vinohradnictví díky církevním řádům (Cisterciáci, Premonstráti, Dominikáni, Benediktini), stejně tak počátky můžeme datovat do období přijetí křesťanství na našem území. První písemná zmínka o vinných vinicích na Moravě pak pochází z roku 1101 a to v zakládací listině kláštera v Třebíči. Ve 13. století dochází k osazování souvislých celků vinných tratí, opět díky práci církevních řádů. Osázeny jsou odrůdami révy vinné z Francie a Německa, využita je taktéž technika francouzského a německého vinohradnictví. Právě v této době roste obliba vína mezi šlechtou a tím i ke zvýšení poptávky. V důsledku rozvoje dochází k vzniku nových nařízení týkající se vinařství, roku 1355 dokonce je přijat Viniční řád pro Moravu. Významným milníkem je 14. století, kdy rovněž dochází k rozkvětu, a to za vlády Karla IV., jež nechal dovézt nové odnože révy vinné z oblasti Bourgogne a Porýní. Panovník podporoval nejen rozvoj a nové trendy, ale taktéž dává vinařství právní rámec. Na počátku 15. století bylo ovlivněno husitskými válkami, řada vinic je zničena, mnohá vinařská centra jsou vypálena a obchod s vínem je v úpadku. Opakem je 2. polovina 15. století, kdy naše vinařství dosahuje vrcholu. Dochází k rozšiřování vinic na celém území, současně taktéž k rozvoji vinných nařízení a právních předpisů. Velkého významu požívá vinařství v 16. století. Roku 1558 vydává kantor Jan had první česky psaný spis o vinohradnictví s názvem . Rozloha vinic je na velmi podobné úrovni, jako je tomu dnes, atakuje hranici 20 tisíc ha. Činnost vinohradnictví je řízena právními předpisy - horenské právo. Bez ohledu na historický vývoj, v 2. polovině 16. století ovlivňuje rozvoj vinařství příchod tzv. hanánů, toufarů neboli novokřtěnců, jež počali zakládat vinice, hloubili vlastní konstrukce sklepů a zejména zaváděli nové postupy způsobu pěstování révy vinné. V tomto období dochází taktéž k oživení zahraničního obchodu s vínem. V 17. století však dochází k pomalému úpadku, kdy vrcholem se stává

třicetiletá válka, která neblaze zasahuje do všech oborů, včetně vinohradnictví. V 18. století, roku 1748, jsou však viniční plochy obnoveny do stavu více než 16 tisíc ha. Roku 1783 vydává Josef II. úřední viniční řád pro Moravu. Velmi významným rokem je taktéž rok 1784, když Řehoř Volný dělí moravská vína do jakostních tříd, čímž započíná rozlišování různé kvality vín na našem území (I. třída byla vína ze Sedlce, Mikulova, Popic, Dolních Dunajovic a Velkých Pavlovic. Do II. třídy zařadil vína z Rakvic, Zaječí, Přítluk, Pouzdřan, Věstonic, Velkých Bílovic a Němčiček. Ve III. třídě byla vína z Křepic, Nosislavi, Velkých Němčic, Židlochovic, Dolních Bojanovic a Prušánek). Postupně v 19. století zaznamenáváme úpadek vinařství a vinohradnictví v důsledku rozvoje pivovarnictví a současně s tím spojený dovoz zahraničních vín. Současně se na tomto trendu podílí taktéž úbytek obyvatel a choroby révy vinné. Snaha obnovit tradici vrcholí zakládání vinařských škol (1868 ve Znojmě, 1873 ve Valticích, 1882 v Mělníku, 1885 v Bzenci a 1903 v Mikulově). Naopak v 20. století, v důsledku kalamity révokazu, upadá vinařství na našem území. První objevení révokazu na našem území datujeme do období roku 1890 v Šatově. O 10 let později se pak objevil v Dolních Dunajovicích, v Perní či Čejkovicích. Impulzem pro obnovu tradice bylo taktéž založení prvního odborného časopisu o vinařství - Vinařský obzor, a to již roku 1906 a vychází dodnes. Přesně o rok později, roku 1907, je vydán první vinařský zákon. Ovšem obě světové války dokonají devastaci tradice vinařství na našem území. Dokladem může být rozloha vinic roku 1930, kdy dosahuje rozlohy necelých 4 tisíc ha. Následně je vinohradnictví ovlivněno politickým zřízením, avšak dochází k obnově viničních tratí a tradic. V období socialistického režimu vznikají gigantické a uniformní továrny na víno, kdy kvalita není hlavní prioritou. Roku 1995 byl vydán zákon 115/1995 Sb. o vinohradnictví a vinařství a právě tento dokument dal základ rozvoji tohoto oboru. Na tento dokument navazuje roku 2004 zákon č. 321/2004 Sb., čím dochází k souladu naší vinařské legislativy s legislativou EU. V posledních dvaceti letech vznikají nová vinařství, která navazují na rodinné tradice, jsou vedena moderně a s ohledem na trh a kvalitu. Díky tradici, historickým okolnostem a terroir je naše paleta vín velmi pestrá, zajímavá a jedinečná. V současné době máme dvě vinařské oblasti - Moravu a Čechy. Osázená plocha vinic dosahuje hodnoty kolem 17 tisíc hektarů, jež jsou vysázeny zejména v oblasti Morava. Vína jsou zatříděna pomocí germánského systému, kdy se třídí dle vyztálosti hroznů v době sklizně. V posledních letech se však objevují nové systémy využívající románský způsob s ohledem na místní původ a terroir - VOC Znojmo, VOC Modré Hory či VOC Mikulov.(zdroj: <http://www.vinecko.eu/cz-clanek-1.html>).

6 Legislativa vinařství v České republice

6.1 Právní úpravy ve vinohradnictví a vinařství po roce 1989

Změny legislativy v oblasti vinohradnictví byly po roce 1989 upraveny pouze rámcově, a to prováděcí vyhláškou k zákonu č. 61/1964 Sb. O rozvoji rostlinné výroby.

Tyto právní předpisy byly po sametově revoluci určitě pozitivní, ovšem v tržním systému byly stále zastaralé, přestávaly plnit svou funkci a navíc z velké části neodpovídaly mezinárodním předpisům. V roce 1990 přišla nutnost vinařského zákona, který by navazoval na přerušenu tradici z období Rakouska- Uherska. K přestavbě systému technologických norem došlo v souladu s asociační dohodou s Evropskou unií.

Dne 26. května 1995 byl přijat zákon č. 115/1995 Sb. o vinohradnictví a vinařství s účinností od 1. září 1995. Řada analýz potvrdila, že vinařství a vinohradnictví v České republice potřebuje úpravu samostatným zákonem a ne jen zákonem o potravinách, Byl proto zřízen vinařský fond po německém systému samofinancování vinohradnictví a vinařství. Jednalo se hlavně o problém blížícího se vstupu ČR do EU a s tím i spojené povinné zastavení výsadby nových vinic a o nutnost obnovy stávajících vinic.

6.2 Vinařský zákon č. 115/1995 Sb. a jeho úpravy

Tento zákon tvořil pouze skelet, na nějž se postupem času napojily další normativní texty. Zřízení vinohradu byl upraven zákonem 50/1976 Sb. stavební zákon. Výsadbu upravoval zákon č 92/1996 Sb. o odrudách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin. Zákon č. 115/1995 Sb. vymezoval práva a povinnosti pěstitelů vinné révy a vinařů, který ale nedořešil další řadu problémů, jež byly vyřešeny ve vinařském právu evropském.

Zákon č. 115/1995 Sb. začal upřednostňovat kvalitu před kvantitou a to tím, že podmínil výrobu vín přívlastkových, který měl za následek potlačování konzumace nekvalitních stolních a levných krabicových vín.

Novelou č. 216/2000 Sb. se zákon přibližoval evropským normám a vymezoval mnoho pojmů, které byly v předchozích úpravách opomenuty, a navíc přesněji definoval stávající pojmy. Hlavním obsahem novely byla úprava révy vinné, jež je pěstována na vinicích vinařských regionů, vinařských oblastech, vinařských obcích a viničních tratích. Dále byla upravena ochrana vína tím, že byly stanoveny podmínky jeho výroby zařazováním do tříd a označováním. Byly upraveny i podmínky dovozu vína a dohled nad plněním povinností, jež nebylo upraveno v předchozím znění zákona č. 115/1995 Sb. Novela navíc rozšiřovala omezení při výrobě vín, o zákaz prodeje vína a jiných

alkoholických nápojů, který byly vyrobeny z vinných kalů, matolin a moštů zahuštěných a následně vodou ředěných. Důležité bylo také vymezení časového období, kdy je možné uvádět do prodeje burčák, a to na dobu mezi 15. 8. a 30. 11. téhož roku. Tato novela, soudě podle názorů odborníků, představovala převzetí evropských norem pouze ze čtyřiceti procent.

Další novela přišla ve formě zákona č. 50/2002 Sb. Tento zákon umožnil vznik Vinařského fondu, který, jako organizace, spolu se státem podporuje vinohradnictví a vinařství a to i po vstupu do EU. Finanční prostředky Vinařského fondu jsou tvořeny hlavně příspěvky vinohradníků a vinařů. Obvody byly stanoveny za každý hektar vinice a za každý litr vyprodukovaného vína. Další příjmovou složku tvoří stát, ve formě návratné finanční výpomoci. Díky prostředkům na provoz Vinařského fondu směly být takto získané prostředky téměř výlučně využity na podporu výsadky vinic, na jejich obnovu a následnou propagaci vína. Samotné hospodaření, kterým je zemědělská činnost ve smyslu používání hnojiv, chemických postřiků a s tím i spojená ochrana vod, půd a ovzduší, rostlin, zvířat, hmyzu a zdraví lidí, je podřízena dalších zákonům a vyhláškám.

Vinařství, jakožto výroba vína od zpracování hroznů nebo moštů po samotný prodej, je upravené dalšími předpisy. Jsou to hlavně tyto zákony č. 552/1991 Sb. o státní kontrole, č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích, č. 149/2002 Sb. o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele.

29. 4. 2004 byl přijat nový zákon č. 321/2004 Sb. o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů, jež vstoupil v platnost 28. 5. téhož roku. Tento zákon odkazoval na nařízení Rady Evropského společenství a obdobně upravil problémy, které se specificky týkají České republiky.

Zákon také zavedl rozdělování vinařských oblastí. Vznikly pouze dvě vinařské oblasti a to Morava a Čechy. Z původních šesti českých oblastí (litoměřická, pražská, mostecká, mělnická, roudnická a čáslavská) vznikly dvě podoblasti- mělnická a litoměřická. A z původních deseti oblastí (brněnská, bzenecká, kyjovská, mikulovská, mutěnická, Podluží, strážnická, uherskohradištská a znojemská) vznikly pouhé čtyři podoblasti- mikulovská, slovácká, velkopavlovická a znojemská. Tyto nově vzniklé geografické celky jsou důležité pro charakteristiku produkce vína, zejména pro jeho označování. Toto rozdělení vyšlo ze zkušenosti samotných vinařů a velikosti nově zavedených vinařských oblastí, se přibližují běžným vinařským oblastem v Evropě. Ale i přesto je vinařská oblast Čechy jednou z nejmenších vinařských oblastí v Evropě.

Další důležitou změnou bylo stanovení maximálního výnosu z hektaru, 12 tun hroznů z jednoho ha za jeden vinařský rok. Do té doby nebyl hektarový výnos v legislativě nijak omezen. Toto omezení má hlavně vliv na jakost produkovaných vín. V zájmu ČR, ale i EU, je produkce jakostních vín vysoká. Velkovýrobci se snaží o zvýšení hranice hektarového výnosu alespoň na 15 tun hroznů z jednoho hektaru.

Po 30. 4. 2004 bylo zakázáno rozšiřování produkčních viničních ploch. Nové výsadby jsou povoleny pouze na základě zvláštního povolení, které vydává příslušná komise Evropské unie. Ustanovení o nové výsadbě je novou částí zákona o vinohradnictví a vinařství, jež vyšlo z platných předpisů Evropské unie.

6.3 Výsadba vinic po vstupu ČR do Evropské unie

Rozhodne-li se vinohradník pro výsadbu nové vinice, je nutné, po vstupu ČR do EU, splňovat určité podmínky.

Nová výsadba vinic je posuzována jako stavba. Podle zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu, výsadba nepotřebuje stavební povolení, ani nespadá pod ohlašovací povinnost. V zákoně se hovoří o rozhodnutí o změně využití území, kdy u vinice toto rozhodnutí vyžadují změny druhu pozemku přesahující výměru 300metrů čtverečních, zejména zřizování, úprav a rušení vinic.

Nová práva na výsadbu lze získat k nově prováděné výsadbě v rámci scelování pozemků nebo k založení porostů za účelem produkce roubů. Nově vytvořená práva na výsadbu jsou práva, jež byla Českou republikou získána v procesu vyjednávání, a jedná se o 2 % z celkové rozlohy vinic v ČR ke dni, kdy naše republika vstoupila do EU.

Právo na opětovnou výsadbu získá pěstitel, jenž vinici vyklučil. Musí být využito před koncem osmého vinařského roku následujícího po vyklučení a nemusí být využito na stejný pozemek. Může být také převedeno na jiného pěstitele v rámci ČR. Pokud by tohoto práva nebylo využito, bude převedeno do rezervy. Právo na opětovnou výsadbu může být použito tři roky před vyklučením vesnice, ovšem pod podmínkou, že pěstitel prokáže, že nevlastní žádná nebo dostatečná práva na výsadbu zamýšlených ploch vinic.

Pokud vinohradník vysadil vinici po 1. 5. 2004 bez povolení, jednalo by se o nepovolenou výsadbu a tato vinice by musela být na základě rozhodnutí ÚKZÚZ vyklučena. Pokud tak vinohradník neučinil dobrovolně, byla by jeho vinice vyklučena na jeho náklady ÚKZÚZ.

Rezerva práv na výsadbu v sobě obsahuje práva na novou výsadbu, na opětovnou výsadbu a také práva na výsadbu udělenou z rezervy. Tato práva lze využít do konce druhého vinařského roku následujícího po roce udělení.

6.4 Cech českých vinařů a jeho předchůdci

Sdružování vinařů do cechů či spolků má dlouhou historii. Cechy dříve dohlížely na dodržování majetko-správních nařízení, řešily spory mezi vinaři, kontrolovaly jakost vína a dohlížely na jeho prodej. Členové cechu společně vystupovali na různých shromážděních a náboženských slavnostech. Jejich činnost se řídila vnitřním právem psaným formou artikulů.

6.4.1 Historie cechu vinařů

Spolková činnost vinařů je úzce spojena s historií českého vinařství, která se začala mohutně rozvíjet vlivem snah Karla IV. o hospodářský rozvoj země. Majitelé vinic v Praze a okolí, v Mělníce, Mostě, Kutné Hoře, Berouně, Ústí nad Labem a dalších městech zakládali cechy, které dohlížely na dodržování majetkoprávních nařízení, řešily spory mezi vinaři, ukládaly tresty, kontrolovaly jakost vína a v neposlední řadě také povolovaly a dohlížely na jeho prodej. Činnost cechů se řídila viničním právem a byla psaná formou artikulů. Členové cechů společně vystupovali na různých shromážděních a slavnostech.

Pokles zájmu o pěstování révy vinné, způsobený nejen biologicko-pěstitelskými, ale také hospodářsko-politickými příčinami v době pobělohorské, znamenal kromě úpadku vinařství v Čechách také zánik vinařských cechů, které tak ztrácely svůj původní význam.

Ne všechny vinice však v Čechách zanikly. Tam, kde se vinařství udrželo, vinaři pociťovali potřebu předávat si zkušenosti a získané znalosti. Proto začaly postupně znovu vznikat nové vinařské spolky. Jmenujme alespoň některé – Vinařský spolek pro Mělník a okolí, později Zemský vinařský spolek pro Království české, Vinařský spolek pro Litoměřice a okolí a Spolek absolventů vinařsko-ovocnické školy na Mělníce. Tyto spolky vydávaly časopisy Věstník a Český vinař. Některé z nich přetrvaly až do konce 2. světové války. V roce 1948 byly všechny spolky rozhodnutím státu zrušeny.

Vinaři v Čechách se nadále scházeli a sdělovali si zkušenosti, odborné poznatky a novinky ve vinařství a výrobě vína. Na podzim roku 1967 se poprvé sešel přípravný výbor pro založení Cechu českých vinařů. Ustavující valná hromada byla svolána na 25. února 1968 a na mělnickém zámku byl založen „Cech českých vinařů“ se sídlem v Mělníce, pod „hlavičkou“ Ústavu pro vědeckou soustavu hospodaření (ÚVSH).

V době svého vzniku Cech českých vinařů sdružil české vinaře, kteří si stanovili za cíl zvelebovat české vinařství, které bylo téměř na pokraji zániku. Dalším úkolem bylo prostřednictvím Cechu uskutečnit rekonstrukci stávajících viničních ploch a výsadbu nových vinic na základě nejmodernějších poznatků ve vinařství poplatných době.

Cech českých vinařů je dnes zájmovou organizací vinařů, sloužící k výměně zkušeností a názorů o vinohradnictví a vinařství v české oblasti. Svou činností pomáhá k upevnění pozic pěstitelů révy vinné a výrobců vína na trhu. Usiluje o navrácení prestiže kvalitním českým vínům s jejich nenapodobitelným charakterem a propaguje je při nejrůznějších příležitostech. Je začleněn do Svazu vinařů ČR a současně je také partnerem spolkům a organizacím podobného zaměření. Mimo jiné také poskytuje rady a pomoc v odborně-technických záležitostech, především mladým a začínajícím vinařům.

Cech pořádá přednášky, oblastní výstavy a přehlídky vín. Organizuje odborné exkurze do vinařských firem v tuzemsku i v zahraničí. Každoročně pořádá společenské večery a slavnostní shromáždění, na nichž jsou zachovávány staré vinařské zvyky.

Zdroj www.cechev.cz

7 Východní část mělnické vinařské podoblasti

7.1 Vinařství Ždánice

Obec Ždánice se nachází v kolínském okrese zhruba 30 kilometrů východně od Prahy a 20 kilometrů na západ od Kolína při hlavní silnici vedoucí z Prahy do Kutné Hory. Ždánice leží na úpatí návrší, které odděluje Českobrodsko a Černokostelecko od Kouřimska. Nade vsí vystupuje vrch Ždánák (častěji nazýván: „Panák“), na jehož vrcholku je postaven monumentální žulový památník ve tvaru podkovy. Starší část obce se rozkládá po obou březích potoka Oharky, který vyvěrá v lese nad obcí a v Kouřimi se vlévá do potoka Výrovky. V katastru obce je na povrchu země červinka a pod ní opuka, v níž se na některých místech nacházejí zkameněliny. Na severním okraji katastru jsou pod ornici mohutné vrstvy písku. V západní části katastru se nachází červená žula břidličnatá a v kopci nad obcí slepenec červené ruly. Opuka sloužila obyvatelstvu obce jako dobrý stavební materiál. Donedávna se těžil i písek v malé pískovně za vsí. Nedaleko pískovny se nachází rybník sv. Prokopa, u kterého se nachází část Ovocné stezky. Nadmořská výška se v obci pohybuje okolo 320 metrů, kostel leží v nadmořské výšce 350 metrů.

7.1.1 Historie vinařství Ždánice

V roce 1990 tehdejší zemědělské družstvo Malotice, které se zabývalo především produkcí jablek na více než dvou set šedesáti hektarech půdy pro své potřeby, vysázelo vinohrad o ploše 1 hektar. Vinohrad byl vysazen na jihovýchodním svahu za obcí pod kopcem Ždánák. V roce 1993 byla sklizena první panenská sklizeň a k překvapení všech bylo již prvním rokem. Zemědělské družstvo vybudovalo sklepní hospodářství v areálu zvaném „ždánický statek“, což je objekt bývalého zájezdního hostince, který leží u hlavní silnice spojující Prahu s Kutnou Horou. Sklep byl vybudován z opuky a síla stěn je větší než jeden metr. Část sklepa sloužila jako ledárna. Akátové sudy do tohoto sklepa byly nakoupeny v Mikulově a již po první sklizni byly všechny naplněny.

Od založení vinařství ve Ždánicích se o vinohrad stará Ing. Vítězslav Hynek, absolvent ZF v Lednici. Poté, co se zemědělské družstvo Malotice rozpadlo, byla založena společnost Sady Ždánice s.r.o., která pokračovala dále s rozvojem vinohradu, a Vítězslav Hynek byl jedním ze společníků této společnosti. Společnost Sady Ždánice s.r.o. postihly ekonomické dopady opakovaného krupobití na Kolínsku a tato společnost již nefunguje, ale o vinohrad a technologii se stále stará již zmíněný Vítězslav Hynek, který tuto činnost provozuje jako svého koníčka a jeho hlavní zaměstnání je práce specialisty pro ochranu rostlin v nedalekém ŠLP Kostelec nad Černými lesy.

Mezi produkované odrůdy ve ždánickém vinařství patří „Muller Turgau“, „Ryzlink rýnský“, „Muškát moravský“, „Svatovavřínecké“.

V současné době dochází k rozšiřování vinohradu o výměru cca 0,3 ha. V loňském roce byly vysazeny tzv. PIWI odrůdy „Cabernet Cortis“ a „Hibernal“, v letošním roce bylo dosazeno 150 hlav odrůdy „Solaris“. Produkce vína z roku 2014 se pohybovala kolem cca 1350 l. Vinařství Ždánice uskutečňuje prodej pouze sudových vín.

Toto malé vinařství si získalo oblibu nejen v obci Ždánice a i v okolí. Prodej burčáku je v obci a okolí vyhlašován místním rozhlasem a je o tento způsob prodeje velký zájem. Také prodej sudových vín se odehrává v příjemném prostředí sklepa a mnozí zákazníci si zároveň mohou posedět v historických prostorách ždánického statku, kde mohou prodávané odrůdy vín před zakoupením ochutnat.

Hynek Vítek je člen Cechu českých vinařů. Jelikož je toto vinařství vzdáleno pouze 15 kilometrů od našeho bydliště, je to pro nás cenný zdroj pro získání praktických zkušeností ve vinohradu, tak při zpracování.

8 Čáslavská vinařská oblast

Čáslavskou vinařskou oblast tvoří 10 obcí, zařazených do seznamu vinařských obcí. Celková výměra viničních tratí v těchto obcích je 791, 6124 ha. Celková výměra osázených vinic je 26,4178 ha. Osázená plocha vinic tvoří pouze 3,34 %. Osázené vinice se nachází v obcích Konárovice, Kutná Hora, Svatý Mikuláš a Vinaře. Fungující vinařství, co se pěstování révy týče, se nachází v obcích Konárovice, Kutná Hora, Svatý Mikuláš a Vinaře.

Plochou vinic je čáslavská oblast druhou nejmenší vinařskou oblastí v České republice. Vinice se tu nacházejí v podhůří Železných hor v okolí města Kutná Hora, v Horce a ve Vinařích. Je zajímavostí, že tyto tři vinařské obce jsou od sebe poměrně vzdáleny. Celková výměra vinic v oblasti je u všech tří pěstitelů 21,7 ha.

Nejčastěji pěstované odrůdy v čáslavské oblasti jsou: „Müller-Thurgau“, „Sylvánské zelené“, „Modrý Portugal“ a „Svatovavřínecké“.

8.1 Obce s aktivním vinohradnictvím v čáslavské vinařské oblasti

8.1.1 Konárovice

Tato obec, ležící na nejjižnějším svahu Krakovanské tabule, je nejsevernější obcí sledované oblasti, která se nachází východně od města Kolín, v ORP Kolín. Počet obyvatel v obci byl 752 k 1. 1. 2009. Katastrální výměra obce je 1082 ha. Obec leží v nadmořské výšce 225 m. n.m. K největším firmám působícím v obci jsou – firma ARA, zabývající se výrobou nábytku a firma Agrocentrum, zabývající se prodejem, servisem a opravou zemědělské techniky značky John Deere. Také můžeme nalézt v obci výzkumný ústav pro farmacii a biologii.

8.1.1.1 Vývoj a historie vinařství v Konárovicích

Historie vinařství v Konárovicích se datuje už od středověku. Ve středověku se obec nacházela ve vinařské oblasti, která se rozkládala v okolí města Kolín a Kutné Hory, kde většina produkovaných vín se distribuovala do těchto tehdy významných středověkých měst.

Když ale došlo k úpadku vinařství v celé oblasti, upadlo i vinařství v Konárovicích.

V 19. století došlo k obnově a rozkvětu vinařství nejen v Konárovicích, ale i celé vinařské oblasti. O obnovu vinařství v regionu se zasloužil především rytíř František Horský z Horskýfeldu (1801-1877), který sídlil na panství v nedalekých Býchorech. František

Horský, významný průkopník zemědělského pokroku a osoba, jež se zasloužila o rozvoj zemědělství nejen této oblasti, ale i v celé monarchii. František Horský začal totiž obnovovat bývalé vinice na svahu od Týnce nad Labem až po Kolín. V tomto období došlo opět k rozkvětu vinařství v Konárovicích. Opětovný úpadek ovšem přišel hned na počátku 20. století, kdy místní vinice zničil révoakaz, proto k obnově již nedošlo. Pěstování vinné révy skončilo a nahradily ji jiné plodiny, které se zde pěstovaly. V obci Konárovice se z tohoto období zachovaly pouze pozůstatky starých vinic.

Na původních vinicích od roku 1950 vykvetl meruňkový sad. V 90. letech 20. století zemřel majitel pozemků, na nichž dříve byly vinice. Pozemky proto propadly do vlastnictví obce, jelikož majitel neměl dědice. Pozemky zarostly křovinami a staly se obci přítěží.

Roku 1995 tyto pozemky od obce odkoupil pan Ing. Dalibor Šabata, rodák z jižní Moravy, který se rozhodl využít zdejších příznivých podmínek pro pěstování vinné révy a obnovil vinařství v Konárovicích. Pozemky byly značně zanedbány a zarostlé křovinami. Na pozemcích byly nalezeny pozůstatky původních vinic – čtyři hlavy révy vinné. V roce 1996 se provedly půdní rozbor, na jejichž základě byl zaslán návrh o zařazení do vinařských obcí. Návrh byl přijat a roku 1996 byla tedy obec Konárovice zapsána do seznamu vinařských obcí a spadala do tehdejší vinařské oblasti čáslavské. Ve stejném roce došlo k první výsadbě révy vinné.

Do roku 2011 se nacházely v obci Konárovice dvě viniční tratě a to viniční trať V Hájku a Zadní zájezd s celkovou výměrou 55 ha. Z toho výměra osázených registrovaných vinic činí 1,303 ha. Výměra vinice na viniční trati Zadní zájezd je 0,7275 ha a výměra vinice na viniční trati V Hájku byla 0,5755 ha.

8.1.1.2 Vinařství Šabata

Odrůdová skladba vinné révy byla na konárovicích vinicích i přes poměrně malou rozlohu pestrá. Na vinicích se pěstují odrůdy- ‚Aurelius‘, ‚Muller Thurgau‘, ‚Muškát moravský‘, ‚Pálava‘, ‚Rulandské modré‘, ‚Ryzlink rýnský‘, ‚Tramín červený‘ a ‚Zweigeltrebe‘. Největší podíl z vyjmenovaných vín tvoří odrůda ‚Zweigeltrebe‘, která je pěstována na 0,4155 ha. Na druhém místě je ‚Rulandské modré‘, jež se pěstuje na 0,39 ha.

V obci působil pouze jeden vinař, Ing. Dalibor Šabata, který měl nejprve společníka pana Sedláka, ale následně stal jediným vlastníkem společnosti Na Vinici s.r.o. Dalibor Šabata byl zároveň i majitelem všech vinic v obci Konárovice.

K vinohradům dodnes patří i moderní sklepní hospodářství s nejnovější technologií na zpracování hroznů, odstopkování, odkalování moštů a řízené kvašení až po zrání v sudech typu barrique. Průměrný roční objem zpracování hroznů byl zhruba 8-10 tun, z čehož byla část hroznů pro pokrytí produkce odkupována z jižní Moravy, z obce Hlohovec. Velikostně bylo vinařství Konárovice řazeno spíše k menším vinařstvím s roční produkcí v řádu několika tisíc lahví. Prodej vína byl pouze místní, kde se většina lahví prodávala na akcích ve vinném sklípku. V tomto sklípku byla zajištěna možnost ubytování, což často využívaly firmy pro pořádání firemních akcí.

8.1.1.3 Současný stav Vinařství Šabata

V roce 2011 došlo k úmrtí majitele Vinařství Konárovice Ing. Dalibora Šabaty, který již více než rok před svou smrtí řešil vážné ekonomické problémy ve vinařství. V současné době čelí společnost Na vinici s.r.o. insolvenčnímu a dědickému řízení, které dle odhadu bude trvat ještě několik let. Objekt s technologií je uzamčen a situaci řeší okresní soud v Benešově a správkyně konkurzní podstaty.

Obě vinice byly vyklučeny, jelikož po exekčním řízení byly v dražbě prodány novým majitelům a ti nemají o pěstování révy vinné v Konárovicích zájem.

8.1.2 Kutná Hora

Vinařská obec Kutná Hora, jež má status města, se nachází ve východní části Středočeského kraje, cca 70 km východně od Prahy. Kutná Hora je obcí s rozšířenou působností. Do správního obvodu ORP totiž spadá 52 obcí. Počet obyvatel byl 1.1.2009 21 646 obyvatel. Celková katastrální výměra obce činí 3 305 ha. Kutná Hora leží 25č m. n. m.

Ve středověku byla Kutná Hora hned po Praze druhým nejvýznamnějším místem v Čechách. Důvodem této slávy byla především těžba stříbra v místních dolech. V době slávy přesahoval počet obyvatel 100 000. Po skončení těžby stříbra v dolech upadal i význam Kutné Hory. Dnes Kutná Hora patří k významným turistickým střediskům regionu, jež byla zapsána od roku 1995 do seznamu UNESCO.

8.1.2.1 Historie vinařství a vinohradnictví Kutná Hora

První zmínkou o vinařství zde nalezneme v Kosmově kronice z roku 1101, kde jsou zmiňováni vinaři z Malína u Kutné Hory. Rozmach jistě nastal se založením cisterciáckého kláštera v Sedlci u Kutné hory (1143). Ten obhospodařoval vinice v Neškaredicích, Perštejnici, Kaňku a na Sukově. Doložena je i vinice na sekmáru (terasovité

zahradě) Jezuitského kláštera. Postupný úpadek započatý třicetiletou válkou vede až k tomu, že v roce 1910 je na celém kutnohorském okrese pouhých 9865 keřů, což při hustotě tehdejší výsadby může znamenat výměru necelého hektaru. Ve Starkoči je zmiňována Vášova vinice na trati na "Bělováku" o výměře 0,8ha až do roku 1930. Novodobá historie vinařství se začala psát v roce 1977, kdy pod vedením zdejšího obnovitele tradice, pana Múčky, se na Sukově vysazují 2ha MT, Tr, RB a RŠ. V roce 1978 pak následovaly další 2,5ha RM a SV. V roce 1985 se výsadba rozrostla na konečných 4,64ha. Sklepní hospodářství dosáhlo kapacity 20000 litrů v dřevěných sudech a demižonech. Dosáhli i na medaile z tuzemských a zahraničních výstav. V roce 1992 se Státní statek Čáslav zprivatizoval na několik subjektů. Ovocnářský závod v Kutné Hoře přebírají restituenti a v roce 1993 vzniklo Družstvo ovocnářů Vitamína. V té době se staralo o 7ha vinic. V roce 1997-98 osázelo trať Pod hřbitovem (2,38ha, RR, MM, ‚Hibernal‘, CM a stolní odrůdy). Sklepmistry byli Ing. Fančovič, Jiří Kuběna, Bc. Radim Hanuš, Josef Žáček. Od ledna 2003 měl vinice pronajaty pan Rudolfský a jeho firma Vinné sklepy Kutná Hora. Na Sukově se navázalo na dávné vinařské tradice už v roce 1977, kde začal sázet Státní statek Čáslav. Hospodaření převzalo pak družstvo Vitamína a od nich v letech devadesátých postupně Vinné sklepy Kutná Hora. Až na výjimky (U sv. Trojice, Neškaredice-Na skále, Perštejnec - největší část trati Vinice), které jsou málo strmé či hůře orientované, převážná část tratí jsou kvalitní dobře orientované a svažité terroiry.

8.1.2.2 Současný stav

V současnosti se v obci Kutná Hora nachází 12 viničních tratí – Na skále, Na Šafrancích, Pod Hřbitovem, Pod chrámem sv. Barbory, Pod Jezuitskou kolejí, Pod Kuklíkem, Pod Sukovem, U dubu, U sv. Trojice, Velká stráň a vinice. Celková výměra obcí je 152,712 ha. Výměra osázených registrovaných vinic činí 8,1616 ha, z čehož 7,66 ha produkují hrozny a zbylý půl hektar tvoří nově osázená vinice „Pod Barbarou“ na viniční trati Pod Jezuitskou kolejí, kde došlo k první sklizni v roce 2012.

Na kutnohorských vinicích se pěstují tyto odrůdy révy vinné – ‚André‘, ‚Cabernet Moravia‘, ‚Hibernal‘, ‚Chardonnay‘, ‚Lena‘, ‚Muškát moravský‘, ‚Prim‘, ‚Pola‘, ‚Ryzlink rýnský‘, ‚Rulandské šedé‘, Směs moštová bílá, ‚Svatovavřínecké‘, ‚Tramín červený‘ a ‚Veritas‘.

8.1.3 Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o.

8.1.3.1 Historie

Společnost Vinné sklepy Kutná Hora, s.r.o. založil v r. 2002 pan Stanislav Rudolfský. Se synem Lukášem a dcerou Stanislavou si dali do vínku obnovit zašlou slávu a dlouholetou tradici pěstování révy vinné na Kutnohorsku. Vždyť první písemná zmínka o vinařství na Kutnohorsku se nachází v Kosmově kronice z roku 1101 ve spise o Malíně. Je jednou z prvních písemných zmínek o vinařství ve střední Evropě vůbec. Na Kutnohorsku se vinaření věnovaly především církevní řády, např. cisterciáci, kteří se zde usadili roku 1142 a začali pěstovat mj. i odrůdu Rulandské modré, které se zde po staletí skvěle daří.

8.1.3.2 Současnost

Vinné sklepy Kutná Hora jsou biodynamickým statkem hospodařícím na 54 ha viničních ploch v Kutné Hoře a okolí, navazující na dlouholetou tradici pěstování a výroby vína ve zdejším regionu, která sahá až do roku 1101.

Dnes se v Kutné Hoře a okolí pěstuje réva na 54 ha vinogradů obnovených původních historických tratích - U Všech svatých, Pod Barborou, U Kapličky, U Borku, Na Příčce a Jezuitská. Tato společnost je také vlastníkem nově vysázených vinic v obcích – Svatý Mikuláš a Vinaře, jejichž celková rozloha činí 16,75 ha. Vína z této oblasti vynikají svou mineralitou a kořenitostí, která pramení z podloží bohatého na minerální složky.

Hlavními odrůdami jsou: „Rulandské modré“, „Tramín červený“, „Svatovavřínecké“, „Rulandské šedé“

8.1.3.3 Filozofie společnosti Vinné sklepy Kutná Hora

Réva a další produkty jsou pěstovány v optimálním množství tak, aby nebylo poškozeno životní prostředí. Cestou ke zdravé úrodě je zvyšování přirozené vitality půdy, pestrá flora a fauna, přirozené zatrávnění a zachování remízků, nikoliv používání moderních chemických postřiků. Nezastupitelnou roli hraje vlastní kompost a hnůj.

Celý statek je certifikován BIO a má, jako jediné vinařství v ČR, prestižní certifikát biodynamického zemědělství DEMETER.

Produkce tohoto vinařství činí kolem 30 000 lahví vína ročně.

8.1.3.4 Produkce vína

Modré hrozny se dle potřeby zbaví zelených částí, poté rmut se nechává nalezet 2 -10 týdnů v kádích, kde je ručně míchána. Po uplynutí doby nalezání se rmut lisuje, odtud víno

putuje do sudů, kde zraje minimálně 8 měsíců na jemných kvasnicích bez použití síry. Vína se pravidelně míchají 1 týdně.

Lahvování probíhá většinou bez filtrace tak, aby si vína zachovala maximum zdraví prospěšných látek.

8.1.3.5 Ocenění

Vína z Kutné Hory jsou pravidelně zastoupena v Národním salonu vín České republiky, kde se umísťuje každý rok pouze 100 nejlepších vín z Moravy a Čech. Tato firma se díky dobrému marketingu začíná dostávat do podvědomí obyvatel v regionu. Obliba této firmy v regionu roste. Firma se v současnosti prezentuje nejen na přehlídkách a na soutěžích vín, ale převážně pořádáním různých akcí ve svém vinném sklípku, reklamě v regionálních tiskovinách a na billboardech, propagující jejich víno. Tato společnost je příslibem toho, že kutnohorské vinařství nezanikne, ale naopak se bude nadále rozšiřovat.

8.1.3.6 Sídlo vinařství

Vinařství sídlí v klášteře svaté Voršily. Klášter svaté Voršily byl postaven mezi lety 1733-1743 stavitelem Kiliánem Ignácem Diezenhoferem. Klášter byl zamýšlen jako monumentální stavba na polygonním půdorysu s velkou centrální kaplí uprostřed. Doba však takto velkolepému záměru nepřála, podařilo se postavit „pouze“ tři křídla. V klášteře sídlí řád svaté Voršily, církevní gymnázium a také vinařství.

Sklepy kláštera jsou využívány pro zrání vína v sudech a také jako muzeum vinařské technologie.

V nadzemní části je umístěna stylová podniková prodejna, malá degustační místnost a velká degustační místnost, tzv. refektář, kde se pořádají degustace, firemní akce, svatby a dokonce i koncerty.

8.1.3.7 Přehled půdy Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o. 2015

Vinohrady:

- U všech Svatých: 20,542ha
- U Borku: 5,98ha
- Pod Zámkem: 0,35ha
- Pod Barborou: 0,46ha
- Nad Kapličkou: 16,25ha
- Na příčce: 10,75ha

Celková výměra vinic činí 54,33ha.

Pastviny:

- Nad Kapličkou: 16,5ha
- U Vodárny: 1,95ha
- Pod Kuklíkem: 10ha

Celková výměra pastvin činí 28,45ha

Sady:

- U všech Svatých: 1,6ha jabloně
- Pod Kuklíkem: 6,74ha broskve

Celková výměra sadů činí 8,34ha

Zelenina:

- U Borku: 1,5ha

Výměra obhospodařovaných pozemků činí 96,93ha.

U všech Svatých

U všech Svatých, jež má rozlohu 21 ha, je rozprostřen na jižním svahu, ze severu krytý zalesněným kopcem Sukov. Půda je kamenito-štěrkovitá, ve spodních částech vinice kamenito- hlinitá, podloží tvrdé tvořené rulami a migmatity, místo je velice suché s nízkým úhrnem srážek, proděnění větru silné. Pěstování révy na této viniční trati má dlouhou historii a sahá do počátků pěstování révy na Kutnohorsku. Je to výjimečná lokalita, která dává nezaměnitelná minerální vína, podobná křísnutím křemene, zaprášené cestě.

Pěstované odrůdy:

- ‚Rulandské modré‘, ‚Muller Thurgau‘, ‚Cabernet blanc‘, ‚Ryzlink rýnský‘, ‚Chardonay‘, ‚Svatovavřínecké‘, ‚Tramín červený‘.

Pod Barborou

Pod Chrámem sv. Barbory s rozlohou 0,45ha, se rozkládá vinice, jejíž jihovýchodní svah je v samém srdci Kutné hory. Půdu tvoří navážka a její podloží je tvrdé, skalnaté a magmatické.

První zmínka o této vinice je z roku 1623 na dobové rytině. V roce 2009 byla slavnostně zahájena obnova historického vinohradu pod chrámem sv. Barbory a Jezuitskou kolejí v Kutné Hoře.

Na celou plochu se vysadilo přibližně 1 800 rostlin. Hlavní odrůdou je ‚Rulandské modré‘, historicky typická odrůda pro Kutnohorský region, která tvoří asi 95 % rozlohy

celé vinice. Další odrůdu tvoří starobylá odrůda ‚Tramín bílý‘, lidově zvaná Brynšt, který se v České republice prakticky nevyskytuje a která je vysázena na 5 % celkové výměry vinice. Další z rarit je tzv. ukázkový řad, kde si návštěvníci mohou prohlédnout méně známé odrůdy jako ‚Ryzlink zlatý‘, ‚Muškatel‘, ‚Sauvignon šedý‘, ‚Chrupka bílá‘, ‚Chrupka červená‘ atd., nebo různé způsoby vedení révy – včetně nejznámějšího rýnsko-hessenského nebo jednoho z nejstarších Na jařmo.

Nad Kapličkou

Nad Kapličkou je rozprostřena vinice s nádhernou jižní polohou, jež je ze severu krytá kopcem Kaňk a ze západu kopcem Sukov.

Půdu tvoří hnědozem. Podloží je vápenité, složeno z pískovce druhohorního moře.

Tradice pěstování révy na tomto svahu sahá do roku kolem 1150, kde révu pěstovali cisterciáckí mniši.

Vína z této vinice vynikají velice dobrou pitelností, příjemnou ovocností a lehkou křídovou mineralitou.

Pěstované odrůdy:

- ‚Svatovařinecké‘, ‚Tramín červený‘, ‚Rulandské šedé‘, ‚Muller Thurgau‘, ‚Chardonay‘.

Jezuitská

Jezuitská vinice, jež je kryta stavbou Jezuitské koleje, má rozlohu 0,2 ha.

Hrozny na této vinici dozrávají velice brzy.

Půda je těžká, jílovitá, a její podloží tvrdé, skalnaté a migmatické.

Pěstované odrůdy:

- ‚Rulandské modré‘

U Borku

U Borku, v obci Svatý Mikuláš, se na jihozápadní svah pod zámek Kačina rozprostírá další vinice krytá okolními lesy. Celková výměra tohoto svahu je 7, 623 ha

Půdu tvoří 2-5cm spraš. Podloží dosahuje hloubky 25m tvořeno říčními písky. Trať je velice suchá s nízkým prouděním větru. Na této viniční trati pěstoval révu hrabě Chotek v roce 1826. V roce 2004 rozhodlo zastupitelstvo o zachování této viniční tratě. Vlastníkem tohoto pozemku byl stát, který dal pozemky do správy zámku Kačina. Pozemky později byly pronajaty firmě Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o., které zde v dubnu 2010 vysázely 6 ha vinice.

Vinice na viniční trati U Borku byla vysázena v dubnu roku 2010 a nese název U studánky.

Vína

Vína z této vinice jsou kořenitá, mají nezaměnitelnou pepřovost.

Pěstované odrůdy:

- ‚Jakubské‘, ‚Solaris‘, ‚Regent‘, ‚Rulandské modré‘.

Na příčce

Na příčce, v obci Vinaře o rozloze 10,75 ha se na jižním svahu nachází vinice, která je na krásném zvrásnění Železných hor ze severu krytý lesem. Půda je zde jílovato-hlinitá, podloží je složeno z jílu s aktivním vápníkem, takže minerály jsou snadněji vyplavovány do půdy. První zmínky o pěstování révy vinné na této poloze sahají do roku 1135.

Vína jsou v dochuti výrazně minerální a slaná. Především Tramín je těžký, minerální a kořenitý.

Pěstované odrůdy:

- ‚Rulandské modré‘, ‚Tramín červený‘, ‚Rulandské šedé‘, ‚Cabernet Cortis‘, ‚Hibernal‘, ‚Dornfelder‘.

Nad zámekem

Nad zámekem, v obci Kuks o rozloze 0,35ha, se rozprostírá jižní svah v nádherném údolí řeky Labe. Půda je, jako Na příčce – v obci Vinaře, jílovato-hlinitá. Vinohrad byl obnoven v roce 2005. Obec Kuks je známa spíše jako perla vrcholného baroka než jako vinařská obec, ale vinařství zde má kořeny již z roku 1730. Révu zde pěstoval Hrabě Antonín Špork. Na vinici jsou vysazeny tradiční burgundské odrůdy:

- Rulandské bílé, šedé a modré a staročeská odrůda Tramín bílý (Brynšt)

8.1.4 Vinařství Žáček Kutná Hora

Roku 1998 přišel pan Josef Žáček s manželkou Soňou Žáčkovou s myšlenkou obnovení vinohradnické a vinařské tradice v Kutné Hoře. Jediným subjektem, který se v té době vinohradnictvím na kutnohorsku zabýval, byla Vitamina – družstvo ovocnářů, které obhospodařovalo cca 5 hektarový vinohrad Na Sukově.

Vedení družstva ovocnářů Vitamina v té době preferovalo ovocnářskou produkci višní, jablek a broskví, proto pronajalo výše zmíněný vinohrad Na Sukově panu Rudolfskému, který založil společnost Vinné sklepy Kutná Hora. V té době se měl pan Žáček stát vinařem ve společnosti pana Rudolfského. Společnost vinné sklepy Kutná Hora získala v té době technologii od družstva ovocnářů společnosti Vitamina (staré použité sudy a

mlýnkoodstopkovač Listan). První nerezové nádrže byly přivezeny z Čáslavi, kde je v předchozím období nakoupil státní statek Čáslav.

Dříve se vylišovaný mošt z Čáslavi převážel do zámeckého sklepa ve Žlebech. Vinice chátraly a nepokračovalo se poté v další produkci. Nerezové nádrže se poté převezly ze Žlebů do Kutné Hory.

První produkce byl kvalitní ročník 2003, „Rulandské modré“ - výběr z bobulí

Pan Žáček spolupracoval s firmou Vinné sklepy Kutná Hora do roku 2005, po příchodu pana Rudolfského mladšího do firmy Vinné sklepy Kutná Hora pan Žáček firmu opouští.

Ve vinařství chtěl pan Žáček pokračovat dál, ale pouze se svou koncepcí. Proto si od družstva ovocnářů Vitamina pronajal vinohrad o výměře 2,56 hektaru v lokalitě Pod hřbitovem, nyní je tento vinohrad označen názvem Pod Kuklíkem. Jsou zde vysazeny převážně stolní odrůdy.

Pan Žáček po odchodu z Vinných sklepů Kutná Hora začal pracovat v palírně firmy LESS v Bohdanči, zde působil do roku 2008. Od roku 2008 se pan Žáček s manželkou plně věnují vinohradnictví. Z pronajaté vinice pod Kuklíkem se prodával převážně burčák a hrozny. Vinohrad je se šířkou meziřadí 3 metry. Na obdělávání vinohradu nakoupila rodina pana Žáčka traktor New Holland 83 kWh –s příslušenstvím - postřikovač, kladívkový mulčovač, radličková plečka, okopávací sekce. Také byl uskutečněn nákup použitých nerezových nádob s plovoucími víky o objemu 300-1000l.

Rodina pana Žáčka si pronajala další část pozemku a to sad o výměře 2,5 hektaru v lokalitě pod Kuklíkem- staré broskve byly vytahány a pozemek byl připraven pro výsadbu nové části vinice. Výsadbové právo na výsadbu a obnovu vinice obdržel pan Žáček v lednu roku 2012.

Výsadba nové části vinice Pod Kuklíkem 2012:

- 1100 hlav „Zeta“ - speciální odrůda pro Tokaj - kříženec „Bouvier“ / „Furmint“ , „Rýnský ryzlink“ 1500 hlav, „Gewurz tramín“ kořenitý 2000 hlav, „Chardonay“ 800 hlav, „Aurelius“ 250 hlav, „Rulandské modré“ 1500 hlav, „Dunaj“ 1500 hlav

Panenská sklizeň z nově vysázené části vinohradu proběhla v roce 2015, Panenská sklizeň- „Dunaj“ 800l

Stará vinice lokalita Pod Kuklíkem: (prodej burčáku a hroznů – odrůdy)

- „Polar“, „Jubilee“, „Hibernal“.

Dále se pan Žáček s rodinou věnuje i ovocnářství, má pronajatý jabloňový sad cca 5 hektarů – odrůdy Princ Albrecht a Oldelburg . Prodává jablka a vyrábí jablečný mošt, který má z těchto odrůd velmi specifickou chuť. Okrajovou hobby činností paní Žáčkové je chov Anglonubijských koz, zejména pak produkce sýrů a mléka

Vinařství rodiny pana Žáčka provozuje pronajatý obchod v objektu svazu zahrádkářů v ulici Slavíkova v Kuté Hoře.

8.1.5 Svatý Mikuláš

Obec Svatý Mikuláš leží v severní části ORP Kutná Hora, 4 km severovýchodně od Kutné Hory. K 1. 1. 2009 měla obec 769 obyvatel. Katastrální výměra obce činí 1782 ha. Obec leží 206 m.n.m. Svatý Mikuláš je spíše zemědělskou obcí, v které je největším zaměstnavatelem ZOS Kačina a.s., zemědělská společnost, která se zabývá chovem skotu a prasat, pěstováním obilovin, zeleniny, brambor, řepy cukrovky a finalizací zemědělských produktů. Společnost v současné době zaměstnává 200 zaměstnanců. V historii se zde pěstovala réva na svahu Na vinici, který se dnes jmenuje U Borku.

U Borku

U Borku, v obci Svatý Mikuláš, se na jihozápadní svah pod zámek Kačina rozprostírá další vinice krytá okolními lesy. Celková výměra tohoto svahu je 7, 623 ha

Půdu tvoří 2-5cm spraš. Podloží dosahuje hloubky 25m tvořeno říčními písky. Trať je velice suchá s nízkým prouděním větru. Na této viniční trati pěstoval révu hrabě Chotek v roce 1826. V roce 2004 rozhodlo zastupitelstvo o zachování této viniční tratě. Vlastníkem tohoto pozemku byl stát, který dal pozemky do správy zámku Kačina. Pozemky později byly pronajaty firmě Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o., které zde v dubnu 2010 vysázely 6 ha vinice.

Vinice na viniční trati U Borku byla vysázena v dubnu roku 2010 a nese název U studánky.

Vína

Vína z této vinice jsou kořenitá, mají nezaměnitelnou pepřovost.

Pěstované odrůdy:

- „Jakubské“, „Solaris“, „Regent“, „Rulandské modré“.

8.1.6 Vinaře

Obec Vinaře se nachází ve východní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1.1.2009 činil 261 obyvatel. Celková výměra obce je 523 ha. V obci se nenachází žádná větší firma,

a proto ekonomicky aktivní obyvatelstvo dojíždí za prací do nedaleké obce Dolní Bučice nebo do Čáslavi. Obec leží 265 m. n. m.

8.1.7 Vývoj vinařství ve Vinařích

Již název obce napovídá, že se jedná o obec s historicky dlouhou tradicí. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1192. Vinná réva se zde pěstuje od 13. století, kdy v tomto století pěstovali révu mniši z vilimovského kláštera. Vinařství v obci upadlo po třicetileté válce.

V roce 1936 došlo k zániku posledního vinohradu v obci. K obnově vinařství došlo až roku 1953, kdy se réva znovu začala pěstovat. Výsadbou révy byl pověřen pan Múčka, absolvent bzenecké vinařské školy. V obci bylo vysázeno 11 ha vinic. Nejúrodnějším rokem byl rok 1973, kdy se z 1 ha vinic sklídilo 11 343 kg hroznů. Naopak nejhorším rokem se stal rok 1985, kdy zasáhly mimořádné mrazy a zničily úrodu.

Po roce 1989 nový nájemce, který hospodařil ve Vinařích, přivedl místní vinařství k úpadku.

Roku 1999 vstupuje do vinařství ve Vinařích havlíckobrodská firma Linek s.r.o. a dochází k částečné obnově.

Od roku 1999 byly v obci registrované tři viniční tratě- Bílá hůra, Nad čihadlem a Na příčce. Celková výměra činila 41,26 ha. 7. prosince 2005 byly všechny tyto tři viniční tratě sloučeny do jedné viniční tratě Na příčce. Celková výměra nově vzniklé tratě byla 31,5 ha.

8.1.8 Současný stav

Dne 21. 8. 2006 byla podána žádost, aby parcela o výměře 0,26 ha, byla zařazena do stávající viniční tratě Na příčce. Tento požadavek byl akceptován a platný vyšel 7. 4. 2010. Viniční trať je jedinou tratí v obci.

V obci se nachází 2 vinice, které se obě vyskytují na jedné viniční trati v obci - Na příčce. První vinice se nachází v obci Vinaře a nese název Vinice, jejíž celková výměra činí 0,2032 ha. Druhá vinice- Na příčce, nacházející se na bývalé vinici, byla před časem vyklučena a na jaře roku 2010 znovu osázena. Celková výměra této nově osázené vinice je 10,75 ha.

Na nově vysázené vinice byly vysázeny odrůdy:

1. ‚Cabernet Cortis‘, ‚Dornfelder‘, ‚Hibernal‘, ‚Rulandské modré‘, ‚Rulandské šedé‘, ‚Tramín červený‘.

Na plodící vinici, která má rozlohu 0,2032 ha, je odrůdová skladba následující:

2. „Frankovka“, „Chardonay“, „Modrý Portugal“, „Prim“, „Zweigeltrebe“.

V současnosti jsou majitelem vinic v obci Vinné sklepy Kutná Hora s.r.o.

V obci je pouze jeden registrovaný vinař pan Můčka.

8.1 Obce bez fungujícího vinohradnictví

Jedná se o obce, které jsou zařazené do seznamu vinařských obcí s registrovanými viničními tratěmi, kde se momentálně nenachází žádné fungující vinohrady.

8.1.1 Bílé Podolí

Obec Bílé Podolí se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1. 1. 2009 byl 592 obyvatel. Katastrální výměra obce činí 1537 ha. Jedinou významnou firmou v obci jsou SADY, s.r.o. Bílé Podolí, zabývající se ovocnářskou a rostlinnou výrobou. Počet zaměstnanců v této firmě je 40 lidí. Během sklizně v sadech jsou další zaměstnanci přibíráni na výpomoc.

V obci se vinná réva nepěstovala a ani se nepěstuje. Obec ale i přesto byla zařazena do seznamu vinařských obcí na základě vytipování vhodných pozemků pro vinice v této oblasti, kde byly zřízeny 2 viniční tratě – K průhonu, s celkovou rozlohou 71,3 ha, a Na obíčkách, jejíž rozloha je 62,3672 ha. Celková výměra těchto viničních tratí je tedy 133,6672 ha. V současnosti se na těchto tratích nacházejí ovocné sady firmy SADY, s.r.o. Bílé Podolí.

Zastupitelstvo obce 23. 11. 2005 schválilo návrh na vyloučení viničních tratí ze seznamu a tím byl obci odebrán i status vinařské obce. Hlavní důvodem byla ta skutečnost, že se na viničních tratích nacházejí sady společnosti SADY, s.r.o. Bílé Podolí, které by nedostaly dotace z evropských fondů na obnovu starých sadů, pokud by se nacházely na viničních tratích. Žádost ale nesplňovala všechny potřebné formalities a byla vrácena. Obec poslala novou žádost o vyřazení viničních tratí z registru dne 31. 3. 2010.

8.1.2 Brambory

Obec Brambory se nachází v severní části ORP Čáslav s počtem obyvatel k 1. 1. 2009, který činil 108 obyvatel. Celková výměra obce je 1,14 ha. Obec leží ve 234 m. n. m. Jedná se o nejmenší z čáslavských obcí. Jelikož se v obci nenachází žádná firma, lidé za prací dojíždí do okolních obcí, nejčastěji do Bílého Podolí, Dolních Bučic a Čáslavi.

V obci Brambory se vinná réva nikdy nepěstovala, byla na seznam vinařských obcí zařazena pouze na základě zřízení viničních tratí v obci roku 2000, které zde byly zřízeny kvůli příznivým přírodním podmínkám pro pěstování vinné révy. V současné době se

v obci nacházejí dvě viniční tratě- Nade vsí, s rozlohou 4,5325 ha, a U luhů, s rozlohou 5,2114 ha. Celková výměra těchto tratí činí 9,7439 ha. Do budoucna obec neplánuje výsadbu vinic.

8.1.3 Horka I

Obec Horka I se nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1. 1. 2009 byl 374 obyvatel. Katastrální výměra obce činí 694 ha. Obec leží 211 m. n. m. Jedinou společností, která působí v oblasti Horka I, je společnost Pinelli, s. r. o., jež vyrábí a prodává energetické nápoje, jako jsou např. Semtex, Erectus, Iso sprint, Semtex forte a Green tea. V současnosti společnost zaměstnává 45 zaměstnanců. Většina obyvatel Horky dojíždí za prací do Čáslavi, Dolních Bučic, Žehušic a Kutné Hory.

Vinařství v obci fungovalo před rokem 1989, kdy révu pěstovalo na dnešní viniční trati Nad hospodou JZD Žehušice. Vinnou révu pěstovali po rozpadu JZD 3 pěstitelé na vinicích o rozloze 3,4 ha. Vinařství zde fungovalo až do roku 2000, kdy se vinice zrušily. Přírodní podmínky v obci Horka I jsou pro pěstování vinné révy příhodné, proto 9. 11. 1999 byl Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským v Brně odeslán na obecní úřad v Horce I návrh na to, aby došlo ke zřízení viničních tratí v obci dle zákona 115/95 Sb. Návrh byl projednán a 20. 1. 2000 schválen.

8.1.4 Horušice

Tak jako obec Horka se obec Horušice nachází v severní části ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1. 1. 2009 byl 374 obyvatel. Katastrální výměra obce činí 848 ha. Obec leží 228 m. n. m. Jedinou společností, kterou najdeme v obci Horušice, je společnost Sady Svobodná Ves, s. r. o., jež podniká v oblasti pěstování ovoce, oprav nákladních automobilů, oprav zemědělských strojů a techniky a v silniční nákladní dopravě.

Dle výzkumů v oblasti obec byla vytipována jako lokalita s mimořádně příznivými podmínkami pro vinnou révu. Dne 20. 1. 2000 pracovníci oddělení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského Znojmo - Oblekovice se zástupci obecního úřadu projednali návrh viničních tratí v katastrálním území obce, jež byl následně schválen. Schválením viničních tratí byla obec Horušice zařazena do seznamu vinařských obcí. Obec byla přičleněna do čáslavské vinařské oblasti.

V obci byly zřízeny tři viniční tratě – Na jílku (18,02043 ha), Na bažantnici (29,5232 ha) a V korábu (10,1741 ha), s celkovou výměrou 57,9016 ha.

V roce 2005 byla obec vyzvána ke zrušení viničních tratí. Zastupitelstvo odsouhlasilo návrh o zrušení viničních tratí a vynětí obce ze seznamu vinařských obcí, kdy

byl roku 2005 návrh podán. Žádosti nebylo z důvodu formálních chyb vyhověno a byla vrácena. Obec podala novou žádost o zrušení viničních tratí a vynětí ze seznamu vinařských obcí v dubnu 2010.

8.1.5 Semtěš

Obec Semtěš se nachází v ORP Čáslav. Počet obyvatel k 1. 1. 2009 byl 264 obyvatel. Katastrální výměra obce činí 502 ha. Obec leží 369 m. n. m. V obci se nenachází žádná významná firma, proto lidé dojíždí za prací do Bílého Podolí, Čáslavi, Dolních Bučic a Chrudimi.

Ke schválení viničních tratí v obci a zařazení do seznamu vinařských obcí došlo v roce 2000. Obec byla roku 2005 požádána o zrušení viničních tratí v obci a vynětí ze seznamu vinařských obcí. 9. ledna 2006 bylo zastupitelstvem obce schváleno zrušení viničních tratí a vyjmutí ze seznamu vinařských obcí. Žádost byla sice vrácena, ale obec poslala novou žádost v dubnu 2010.

Celková výměra viničních tratí v Semtěši je 196,9387 ha. V obci se nachází 5 viničních tratí- Nad Semtěší, Obcový, Pod kostelem, Skalnatý a Šimový.

8.1.6 Žehušice

Obec Semtěš se nachází v ORP Čáslav, 7 km východně od Kutné Hory. Počet obyvatel k 1. 1. 2009 byl 606 obyvatel. Obec leží 220 m. n. m. Významnou firmou v obci je společnost Konifery, s. r. o., která se zabývá maloobchodem, velkoobchodem s okrasnými dřevinami a rostlinami. Další významnou firmou je firma Paramo, a. s., jež se zabývá prodejem pohonných hmot a olejů.

Vinařství v obci Žehušice mělo své historické kořeny, avšak od dvacátého století se zde réva nepěstovala. V obci se nachází pouze 1 viniční trať a to viniční trať Na Skále s rozlohou 7,6226 ha. 21. 11. 2005 zastupitelstvo jednalo o zachování této viniční trati a bylo schváleno její setrvání v registru viničních tratí. Zájem o pěstování vinné révy měl pan Radim Hanuš, který se nakonec této myšlenky vzdal.

9 Diskuse

Tato bakalářská práce měla za cíl zpracovat a popsat vinařskou a vinohradnickou činnost ve východní části Mělnické vinařské podoblasti v okrese Kolín, Kutná Hora a Čáslav. Vinařství a vinohradnictví v tomto regionu má svou pevnou tradici, v bakalářské práci jsou proto popsány města a obce, v nichž se výroba vína obnovila. Dále jsou zde vyjmenovány i obce, kde k obnově vinařské činnosti nedošlo.

Velice příjemný pocit mám pokaždé po návštěvě malého vinařství ve Ždánicích nedaleko Kouřimi na Kolínsku. Produkce vína zde má svou tradici od roku 1993, kdy tehdejší zemědělské družstvo Malotice sklídilo svou panenskou sklizeň po výsadbě vinohradu v roce 1990. Od té doby do současnosti se o vinohrad stará Ing. Vítek Hynek, který tuto činnost pojal jako velkého koníčka. Cena prodávaného burčáku i vín je jednotná a to pouhých 40 Kč za litr. V. Hynek se stále snaží zlepšovat technologické postupy při výrobě a toto malé vinařství má svůj stálý okruh zákazníků, který se stále zvětšuje. Prodej burčáku je v obci Ždánice vyhlášen místním rozhlasem, stálí zákazníci dostávají informaci o zahájení prodeje prostřednictvím sms zpráv. Odezva je velice rychlá, do hodiny od vyhlášení rozhlasem se začíná na ždánickém statku tvořit fronta místních zákazníků, ale i z okolí. Někteří zákazníci z obce zakoupený burčák konzumují přímo v prostorách ždánického statku, kde je k dispozici příjemné venkovní posezení a V. Hynek tady vydrží sedět s nimi i do pozdního večera. Vína se zde prodávají pouze stáčené ze sudů, ale od příštího roku se plánuje i lahvování určité části produkovaných vín.

To, že je ždánické víno stále více populární, donutilo majitele vinařství k tomu, že došlo v roce 2015 a 2016 ke zvětšení vinohradu o cca 0,3 hektaru a byly zde vysazeny PIWI odrůdy ‚Cabernet Cortis‘, ‚Hibernal‘ a ‚Solaris‘. Statek, kde se prodávají ždánická vína, se navíc nachází přímo u silnice I. třídy Praha – Kutná Hora, takže prodej burčáku a vín nepotřebuje žádnou velkou reklamu a lidé, kteří cestují tímto směrem, se vždy na statku zastaví.

Dalším vinařským městem, které je v práci uvedeno a má velkou vinařskou tradici, jsou kutnohorská vinařství Žáček a Vinné sklepy Kutná Hora.

Vinařství Žáček je malé rodinné vinařství, které sice nedisponuje ohromným kapitálem, a proto majitelé manželé Žáčkoví rozvíjí a rozšiřují činnost firmy pomalu a postupně. Toto vinařství má ale jasnou filosofii do budoucna co se týče technologie a kvality, část produkovaných vín jsou zařazeny v kategorii BIO. V minulých letech převládal prodej hroznů a burčáku, po loňské panenské sklizni z vysazeného nového vinohradu již byla

vyrobena vína, o které byl po nalahvování velký zájem. Vinařství Žáček Kutná Hora plánuje do budoucna rozšířit svoji činnost i o tzv. agroturistiku, jelikož na části svých pozemků chová i specifické plemeno Anglonubijských koz. Proto je záměrem firmy přilákat další zákazníky tím, že jim bude chov koz a pěstitelská činnost révy vinné demonstrována přímo na farmě a ve vinohradu.

Vinné sklepy Kutná Hora je největším vinařstvím v popisované oblasti, které obdělává více než 54 hektarů vinogradů. Disponuje kvalitním technologickým zázemím. Sídlí v klášteře svaté Voršily v Kutné Hoře, což samo o sobě zajišťuje velký pohyb návštěvníků v historické části Kutné Hory. Tím o zákazníky není nouze. Tato firma navíc získala dotace téměř stoprocentní dotace na obnovu svých vinogradů. I z tohoto důvodu zde byla velká část kapitálu firmy využita na nákup nové technologie a strojního vybavení. Většina produkováných vín je v kategorii BIO. V daném regionu využila firma Vinné sklepy Kutná Hora popularity cykloturistiky a zavedla 2 vinařské cyklotrasy, které vedou skrz vinohrady v historické části Kutné Hory, ale i na předměstí města. Konec tras je vždy v sídle firmy v klášteře svaté Voršily. Zde je možné produkována vína ochutnat a zakoupit.

Smutný osud postihlo vinařství v Konárovicích. Po úmrtí majitele vinařství a firmy Na Vinici s.r.o. Konárovice, Dalibora Šabaty, došlo z finančních důvodů k úpadku a k uzavření vinařství. Firma čelí konkurzu a probíhá zdlouhavé dědické a soudní řízení, které znemožňují případným zájemcům pokračovat v produkci vín v konárovicím vinařství. Konárovicke vinohrady navíc mají i nové majitele, kteří již s pěstováním révy vinné nepočítají.

Vinařství a vinohradnictví ve východní části Mělnické vinařské podoblasti má určitě velmi dobrou perspektivu do budoucna. Tento obor a chuť vyráběných vín si v této oblasti získává čím dál tím větší popularitu u obyvatelstva. Velmi populární se staly pořádané akce jako vinobraní, farmářské trhy, městské slavnosti apod. Nezanedbatelným faktorem je i nedaleká vzdálenost od Prahy.

10 Souhrn

Název práce: Mělnická vinařská podoblast – východní část

Hlavním cílem mé práce bylo popsat vinařské oblasti ČR zejména východní část mělnické vinařské podoblasti. V práci jsem charakterizoval klimatické, geografické a půdní podmínky daných oblastí včetně legislativní stránky, dále jsem popsal současný stav vinařství v této podoblasti a to ve vinařství Ždánice na Kolínsku a v čáslavské a kutnohorské oblasti.

Krátce jsem v práci zmínil i o historii vinařství v ČR. Mým úkolem bylo zjistit informace o fungujících vinařstvích dané oblasti, popsat viniční tratě, ale zmínit i informace o obcích, které mají vinařskou historii, ale nedošlo zde k obnovení vinařství.

Klíčová slova: vinařství, vinice, vinná réva, výroba, druh, historie

11 Summary

The title of the work: Mělník wine area - eastern part

The main aim of my thesis was to describe wine region, especially the eastern part of the Czech Republic - Mělník wine area. In my work I have characterized the climate, geography and soil conditions of the area, including legislative qualities, I have described the current state of winemaking in this sub-region and winery Ždánice in the region Kolín, Čáslav and Kutná Hora.

I briefly mentioned about the history of winemaking in the Czech Republic. My task was to find out information about the functioning of the area wineries, describe the vineyard, but also mention the information about the communities that have a history of winemaking, but the wineries haven't been restored.

Keywords: viticulture,vineyards,grapewine,production,type,history

12 Seznam použité literatury

12.1 Knižní zdroje

DEMEK M., Jaroslav, Peter MACKOVČIN a Břetislav BALATKA. *Zeměpisný lexikon České republiky. Hory a nížiny* Brno: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 206.580 s. ISBN 978-80-86064-99-9.

DOLEŽAL, Petr. *Lexikon českého vinařství*. 1999. Nový Bydžov: Specializované knižní nakladatelství vinařské literatury Petr a Iva, 1999. 271 s. ISBN 80-902748-1-1.

HAUFT, Jindřich. *Nový breviář o víně*. 1989. Praha: Svépomoc, 1989. 336 s. ISBN 38-042-89.

KONŮPKA, František. *Pěstování vinné révy: Jak zakládat a ošetřovat vinohrady*. 1946. Praha: Vesmír, 1946. 95s.

KRAUS, Vilém, Zuzana FOFFOVÁ a Bohumil VURM. *Encyklopedie českého a moravského vína 2. díl*. 2008. Praha: Praga Mystica, 2008. 280 s. ISBN 978-80-86767-09-3.

KRAUS A KOL., Vilém. *Réva a víno v Čechách a na Moravě*. 1. Praha: RADIX, 1999. 280s. ISBN 80-86031-23-3.

LINHART, Pavel, Miloš SUK a Vratislav VÁLEK. *Vinařský atlas území české republiky*. 1. Praha/Brno: DOLIN, s.r.o./Moravské zemské muzeum, 2007. 226s. ISBN 978-80-7028-311-0.

PRŮCHA, Josef. *Vinařství*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1953. 156 s.

QUITT, Evžen. *Klimatické oblasti České republiky [1:500 000]*. 1975. Brno: Geografický ústav ČSAV Brno, 1975. ISBN 1.

RENKOVÁ, Martina. *Současné malovinařství na Mělnicku. Příspěvek ke studiu vinařské tradice v Čechách*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jitka Brožová.

SUK, Miloš a Jan STEHLÍK. *Geologie a víno*. 1995. 68 s. Brno: Moravské zemské muzeum. ISBN 80-7028-067-9.

ŠIBRAVA, Miroslav. *Geografie vinařství v Čáslavské vinařské oblasti*. Olomouc, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce RNDr. Tatiana Mintálová, PhD.

TOMÁŠEK, M. *Půdy České republiky*. Praha: Česká geologická služba, 2007. 68 s ISBN 978-80-7075-688-1.

TOMŠÍK, Pavel a Jiří SEDLO. *Perspektivy vývoje a návrhy opatření politiky vinohradnictví a vinařství v České republice*. 2007. 100 s. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2007. ISBN 978-80-7375-067-1.

12.2 Internetové zdroje

Český statistický úřad Středočeský kraj.[online].[cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.stredocesky.czso.cz/>

Český úřad zeměměřický a katastrální. [online].[cit. 2016-03-04]. Dostupné z: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>

Vína z Moravy, vína z Čech. [online].[cit. 2016-01-29]. Dostupné z: <http://www.wineofczechrepublic.cz/>

Okolí Prahy. [online]. [cit. 2016-03-09]. Dostupné z: <http://www.tourism.cz/>

Vínečko.[online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: [http:// www.vinecko.eu/cz-clanek-1.html](http://www.vinecko.eu/cz-clanek-1.html)

Cech českých vinařů [online]. [cit. 2016-05-09]. Dostupné z: www.cechcv.cz

RENKOVÁ, Martina. *Současné malovinařství na Mělnicku. Příspěvek ke studiu vinařské tradice v Čechách*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jitka Brožová.

12.3 Právní prameny

zákon č. 61/1964 Sb. , o rozvoji rostlinné výroby

zákon č. 115/1995 Sb. , o vinohradnictví a vinařství

zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství

vyhláška č. 323/2004 Sb. , kterou se provádí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství

vyhláška č. 324/2004 Sb. , kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí

12.4 **Ostatní zdroje**

Městský úřad Kutná Hora- odbor regionálního rozvoje a územního plánování, 2015

Obecní úřady obcí Bílé Podolí, Brambory, Horka I., Horušice, Konárovice, Semtěš, Svatý Mikuláš, Žehušice, Vinaře, Ždánice 2015

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský: Odbor trvalých kulturních oddělení registru vinic Znojmo – Oblekovice , 2015

13 Příloha 1.

13.1 Analýzy vína z Vinných sklepů Kutná Hora a Vinařství Žáček Kutná Hora

Spektrofotometrická stanovení

13.2 Úprava vzorku

Vína byla před stanovením jednotlivých parametrů odstředěna (3000 x g; 6 min). Bílá a rosé vína byla pro spektrofotometrická stanovení jednotlivých parametrů použita neředěná, červená vína byla 5x zředěna ředicím pufrem o složení: 40 mM kyselina vinná, 40 mM octan sodný; 12% ethanolu.

Jednotlivá spektrofotometrická stanovení byla provedena na automatickém biochemickém analyzátoru MIURA ONE (I. S. E. S.r.l.; Guidonia (RM) – Itálie). Jednotlivé metody byly uzpůsobeny použitému analyzátoru, kdy inkubace probíhá při 37°C a inkubační doby je třeba přizpůsobit pracovním cyklům přístroje.

13.3 Folin

Stanovení celkových fenolů: celkový obsah fenolů ve víně byl stanoven modifikovanou Folin-Ciocalteu metodou. K 198 μ l vody bylo přidáno 12 μ l vzorku a 10 μ l Folin-Ciocalteu činidla. Po 36 sekundách bylo přidáno 30 μ l roztoku dekahydrátu uhličitanu sodného (20%). Absorbance při 700 nm byla měřena po 600 sekundách. Koncentrace celkových fenolů byla na základě kalibrační křivky za použití kyseliny gallové jako standardu (25-1000 mg.l⁻¹). Výsledky jsou vyjádřeny ve formě mg.l⁻¹ ekvivalentů kyseliny gallové (GA). (1)

13.4 Anthokyan

Stanovení celkových anthokyanů: měření bylo provedeno SO₂ metodou. Bylo použito diferenciální měření mezi dvěma činidly. Objem vzorku 30 μ l, objem činidla 220 μ l. Činidlo 1 bylo 1,1 M HCl. Činidlo 2 bylo 0,1M K₂S₂O₅ s 0,2M kyselinou citronovou (SO₂). Po 600 sekundách inkubace byly změřeny absorbance při 520nm. (2,3)

Výpočty: Celkové anthokyan (mg.l⁻¹) = 166,7 * [A(HCl)₅₂₀ – (5/3)*A(SO₂)₅₂₀]

13.5 Catechiny

Stanovení celkových flavanolů: koncentrace celkových flavanolů byla stanovena pomocí metody založené na reakci s p-dimethylaminocinnamaldehydu (DMACA). Při této metodě na rozdíl od široce používané reakci s vanilinem nedochází k interferenci s anthokyaniny. Navíc poskytuje vyšší citlivost a selektivnost. K 240 μ l činidla (0,1% DMACA a 300 mM HCl v MeOH) bylo přidáno 10 μ l vzorku, doba reakce byla 600 sekund. Poté byla změřena absorbance při 620nm. Koncentrace celkových flavanolů byla stanovena na základě kalibrační křivky za použití epikatechinu jako standardu (10-200 mg.l⁻¹). Výsledky jsou vyjádřeny ve formě mg.l⁻¹ ekvivalentů katechinu. (4)

13.6 FRAP

Stanovení redukční síly (Reducing Power; PR): pro stanovení redukční schopnosti vína byla upravena metoda založená na redukci železitých iontů (ferricreducing/antioxidant power; FRAP). K 198 μ l základního pufru obsahujícího 200mM octanu sodného upraveného kyselinou octovou na hodnotu pH 3,6 bylo přidáno 12 μ l vzorku, 20 μ l roztoku 20mM FeCl₃ a 20 μ l 10mM TPTZ (2,4,6-tripyridyl-s-triazin) v 40mM HCl. Po 600 sekundách byla změřena absorbance při 620 nm. Redukční síla byla vypočítána z kalibrační křivky za použití kyseliny askorbové (AA; 0,1-3mM), nebo kyseliny gallové (GA; 10-300 mg/l) jak standardu. Výsledky jsou vyjádřeny ve formě mmol.l⁻¹ ekvivalentů kyseliny askorbové (mM AA), nebo ve formě mg.l⁻¹ ekvivalentů kyseliny gallové (GA). (5)

13.7 DPPH

Stanovení antiradikálové aktivity (Antiradical Activity; AAR): metoda je založena na deaktivaci komerčně dostupného 2,2-difenyl- β -pikrylhydrazylového radikálu (DPPH) projevujícího se úbytkem absorbance při 520 nm. K 268 μ l roztoku DPPH v methanolu (300 μ M) bylo přidáno 12 μ l vzorku, absorbance při 520nm byla změřena po 360 sekundách a odečtena od absorbance měřené v čase 0. Antiradikálová aktivita byla stanovena na základě kalibrační křivky, za použití Troloxu jako standardu (0,1-3mM), nebo kyseliny gallové (GA; 10-300 mg/l) jak standardu. Výsledky jsou vyjádřeny ve formě mmol.l⁻¹ ekvivalentů Troloxu, nebo ve formě mg.l⁻¹ ekvivalentů kyseliny gallové (GA). (6)

Literatura:

Waterman, P.G.; Mole, S. Analysis of Phenolic Plant Metabolites; Blackwell Scientific Publ.: Oxford, 1994; s. 83-91.

Somers, T.C.; Evans, M.E. Spectral evaluation of young red wines: anthocyanine equilibria, total phenolics, free and molecular SO₂, "chemical age". J. Sci. Food Agric. 1977, 28, 279-287.

Zoecklein, B.W.; Fugelsang, K.C.; Gump, B.H.; Nury, F.S. Production Wine Analysis; Van Nostrand Reinhold Publ.: New York, 1990; s. 129-168.

Li, Y.-G.; Tanner, G.; Larkin, P. The DMACA-HCl protocol and the threshold proanthocyanidin content for bloating safety in forage legumes. J. Sci. Food Agric. 1996, 70, 89-101.

Pulido, R.; Bravo, L.; Saura-Calixto, F. Antioxidant activity of dietary polyphenols as determined by a modified ferric reducing/antioxidant power assay. J. Agric. Food Chem. 2000, 48, 3396-3402.

Arnous, A.; Makris, D.P.; Kefalas P. Effect of principal polyphenolic components in relation to antioxidant characteristics of aged red wines. J. Agric. Food Chem. 2001, 49, 5736-5742.

	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa	Alfa
	%	g/l	g/l		g/l	g/l	g/l	g/l	g/l	g/l	
	Alkohol	Titr. kys.	Red. cukry	pH	Jablečná	Mléčná	Octová	Vinná	Glycerol	Hustota	
CH14 ČZ VS KH	11,38	8,13	15,0	3,17	1,38	0,95	0,39	3,09	5,70	0,99829	
RR12 ČZ Žáček	13,03	7,69	3,6	3,02	2,27	0,00	0,21	3,06	5,29	0,99063	
CM15r ČZ Žáček	11,05	6,62	0,8	3,31	0,40	1,24	0,26	2,71	5,94	0,99172	
Rybízové Žáček	14,07	8,28	4,1	4,29	2,89	1,50	0,76	0,00	9,85	0,99554	
SV14 ČZ VS KH	11,57	7,02	1,2	3,30	0,00	1,71	0,65	2,15	8,60	0,99415	

Folin	DPPH	DPPH	FRAP	FRAP	Catechiny	Anthokyany			
GA	Trolox	GA	AA	GA					
mg/l	mmol/l	mg/l	mmol/l	mg/l	mg/l	mg/l			
292,5	1,17	68,9	1,59	130,5	24,6	0,0	Kutnohors	CH14 VS KH	
313,5	1,22	72,3	1,89	155,7	7,2	0,0	Kutnohors	RR12 Zacek	
187,7	0,77	42,8	0,90	74,0	8,7	31,2	Kutnohors	CM15r Zacek	
467,1	2,18	165,1	1,62	133,1	44,7	38,6	Kutnohors	Rybiz Zacek	
1239,6	7,31	491,3	6,86	563,6	245,5	152,6	Kutnohors	SV14 VS KH 1/4	

14 Příloha Fotografie

Fotografie 2: Vinařství Konárovice v roce 2008 - budova sklepa a penzionu (foto archiv autora)

Fotografie 3: Vinařství Konárovice v roce 2015 - společnost Na Vinici s.r.o. v likvidaci budova sklepa a penzionu (foto archiv autora)

Fotografie 4: Vinařství Konárovice – vinohrad v roce 2008 (foto archiv autora)

Fotografie 5: Vinařství Konárovice – vinohrad v r. 2015 -společnost Na Vinici s.r.o. v likvidaci (foto archiv autora)

Fotografie 6: Vinařství Ždánice – sklep z opuky s akátovými sudy - objekt bývalého zájezdního hostince (foto archiv autora)

Fotografie 8: Vinařství Ždánice – vinice pod kopcem Ždánákem (foto archiv autora)

Fotografie 9: Vinařství Ždánice – nová část vinice pod kopcem Ždáňákem (foto archiv autora)

Fotografie 10: Vinné sklepy Kutná Hora – sklep v klášteře Sv. Voršily (foto archiv Vinné sklepy Kutná Hora)

Fotografie 11: Vinné sklepy Kutná Hora – vinohrad pod klášterem Sv. Barbory (foto archiv Vinné sklepy Kutná Hora)

Fotografie 12: Vinné sklepy Kutná Hora – vinice U všech svatých (foto archiv Vinné sklepy Kutná Hora)

Fotografie 13: Vinné sklepy Kutná Hora vinice Nad Kapličkou (foto archiv Vinné sklepy Kutná Hora)

Fotografie 14: Vinařství Žáček Kutná Hora – vinice Pod Kuklíkem (foto archiv majitele Vinařství Žáček)

Fotografie 15: Vinařství Žáček Kutná Hora – vinice Pod Kuklíkem- pohled na Kutnou Horu (foto archiv majitele Vinařství Žáček)

Seznam příloh

1. Obrázek 1: Mapa lokalizace Čáslavské vinařské oblasti v rámci ORP
2. Fotografie 2- Vinařství Konárovice v roce 2008 - budova sklepa a penzionu
3. Fotografie 3- Vinařství Konárovice v roce 2015 - budova sklepa a penzionu
4. Fotografie 4: Vinařství Konárovice – vinohrad v roce 2008
5. Fotografie 5: Vinařství Konárovice – vinohrad v r. 2015
6. Fotografie 6: Vinařství Konárovice – vinohrad v r. 2015
7. Fotografie 7: Vinařství Ždánice – sklep z opuky s akátovými sudy
8. Fotografie 8: Vinařství Ždánice – vinice pod kopcem Ždáňákem
9. Fotografie 9: Vinařství Ždánice – nová část vinice pod kopcem Ždáňákem
10. Fotografie 10: Vinné sklepy Kutná Hora – sklep v klášteře Sv. Voršily
11. Fotografie 11: Vinné sklepy Kutná Hora – vinohrad pod klášterem Sv. Barbory
12. Fotografie 12: Vinné sklepy Kutná Hora – vinice U všech svatých
13. Fotografie 13: Vinné sklepy Kutná Hora - vinice Nad Kapličkou
14. Fotografie 15: Vinařství Žáček Kutná Hora – vinice Pod Kuklíkem
15. Fotografie 15: Vinařství Žáček Kutná Hora – vinice Pod Kuklíkem-pohled na Kutnou Horu

Seznam použitých symbolů a zkratek

- ČR - Česká republika
- ha - hektar
- hl - hektolitr
- m.n.m - metrů nad mořem
- NUTS - nomenklatura územních statistických jednotek
- ORP - obec s rozšířenou působností
- ÚKZÚS - Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Seznam respondentů:

- Žáček Jozef Kutná Hora
- Lukáš Rudolfský Kutná Hora
- Pan Sedlák Konárovice
- Ing. Hynek Vítek Ždánice